

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Diplomová práce

Bc. Klára Mikulcová

Učitelství českého jazyka a literatury pro 2. stupeň základních škol – Učitelství
společenských věd a občanské výchovy pro střední školy a 2. stupeň

Projevy agrese v online prostředí

Olomouc 2018

vedoucí práce: doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 20. 4. 2018

.....

Poděkování

Děkuji doc. Mgr. Kamilu Kopeckému, Ph.D., za pomoc a věcné připomínky. Dále chci poděkovat všem respondentům, kteří se zapojili do výzkumu, a v neposlední řadě i své rodině, která mě při studiích podporovala.

Obsah

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Vymezení pojmů agrese a agresivita	8
1.1 Agrese	8
1.2 Agresivita	9
2 Funkce agrese	10
3 Směry agrese	12
4 Druhy agrese	14
4.1 Agrese instrumentální x emocionální	14
4.2 Agrese přímá x nepřímá, verbální x fyzická, aktivní x pasivní	14
4.3 Moyerova klasifikace agresí	16
5 Příčiny agrese	19
5.1 Ekonomické příčiny	19
5.2 Politické příčiny	19
5.3 Sociální a kulturní příčiny	19
5.4 Vliv prostředí	22
5.5 Individuální příčiny	23
6 Agrese v online prostředí	26
6.1 Dospívající a technologie	26
6.2 Kyberšikana	27
6.3 Kybergrooming	29
6.4 Sexting	29
6.5 Netolismus	30
6.6 Internetové výzvy	30
7 „Hating“ jako projev agrese v online prostředí	32
7.1 „Hate“ (hatred, hating)	32
7.2 Hate Speech	33
7.3 HateFree Culture (Kultura bez nenávisti)	34
8 Druhy nenávistných komentářů	36
8.1 Nenávistné komentáře proti příslušníkům etnických skupin	36
8.2 Nenávistné komentáře proti příslušníkům náboženských skupin	43
8.3 Nenávistné komentáře proti příslušníkům homosexuální orientace	48
8.4 Nenávistné komentáře proti veřejně známým osobnostem	50
8.5 Nenávistné komentáře zaměřené proti fyzickému vzhledu	53

II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	57
1 Metodologie výzkumu	58
1.1 Stanovení výzkumného problému	58
1.2 Výzkumná metoda.....	59
1.3 Výzkumný vzorek	60
2 Vyhodnocení výzkumu	61
2.1 Vyhodnocení výzkumných problémů.....	79
3 Diskuze	83
ZÁVĚR	85
SEZNAM ZDROJŮ.....	86
SEZNAM GRAFŮ	93
SEZNAM TABULEK	94
DOTAZNÍK.....	95

ÚVOD

Každý člověk žijící v demokratické společnosti disponuje svobodou projevu. Tato svoboda mu dává prostor k veřejnému předávání vlastních myšlenek, názorů či nápadů za účelem obohacování společnosti. Avšak všechny projevy nemusí být pozitivní a prospěšné. Některé jsou motivovány snahou ublížit určité skupině osob a tím šířit a posilovat strach a nenávisť. S rozmachem internetovým a komunikačních technologií se tento problém prohlubuje. V této souvislosti mluvíme o tzv. „hatingu“, tedy nenávistných projevech v prostředí internetu. Právě tímto problémem se budu zabývat ve své diplomové práci.

Cílem teoretické části diplomové práce je poskytnout základní teoretické poznatky k dané problematice, které budu čerpat především z odborné literatury. Jelikož je „hating“ jedním z projevů agrese, nelze opomenout její vymezení. Budu se zabývat pojmy agrese a agresivita, uvedu jednotlivé funkce agrese, její směry, druhy a příčiny. Zvláštní kapitolu budu věnovat agresii v online prostředí, kde budu popisovat její jednotlivé projevy – kyberšikanu, kybergrooming, sexting, netolismus, internetové výzvy a nenávistné komentáře, kterým se budu blíže věnovat v následující kapitole. V té na základě analýzy příspěvků v diskuzích na webových stránkách (Novinky.cz, iDNES.cz, apod.) a sociální síti Facebook vymezím základní druhy nenávistných komentářů, ke každému druhu uvedu reálné komentáře a kauzy, tuto kapitolu lze proto považovat za částečně teoretickou i praktickou.

Cílem praktické části diplomové práce je na základě dat získaných z dotazníků vymezit, jak často lidé útočí nenávistnými komentáři na vybrané skupiny a co je k tomu motivuje. Zaměřím se také na to, jestli je četba nenávistných komentářů ovlivňuje a jestli někdy oni sami byli obětí nenávistných komentářů, a pokud ano, tak z jakého důvodu. K dosažení tohoto cíle jsem stanovila pět výzkumných problémů, které na konci praktické části práce vyhodnotím.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Vymezení pojmů agrese a agresivita

Jelikož jsou oba termíny jak v laické, tak i psychologické a pedagogické terminologii zaměňovány, pokusíme se je definovat podrobněji.

1.1 Agrese

V odborných publikacích se setkáváme s různými definicemi agrese, avšak nejčastěji bývá definována jako jednání s cílem ublížit člověku nebo zvířeti.¹

Slovo agrese pochází z latinského výrazu ad-gredior, tedy přiblížit se, přibližovat se, jít na určité místo, zmocnit se nějakého místa, zničit nějaké místo, osobu, bytost.²

Lehce odlišné výklady slova pak nabízení slovníky psychologické a sociologické. Psychologický slovník definuje agresi jako útočné či výbojné jednání, projev nepřátelství vůči určitému objektu, úmyslný útok na překážku, osobu, předmět stojící v cestě k uspokojování potřeby. Dle psychoanalytiků se jedná o pud, dle etnologů o součást instinktivní výbavy umožňující přežití, dle zastánců sociologie jde naopak o naučenou odpověď.³ Sociologický slovník popisuje agresi jako výpad, napadení nebo útočné chování, které v určitém okamžiku nastupuje obvykle jako reakce na skutečné nebo zdánlivé ohrožení vlastní moci. V první řadě je namířeno proti druhým osobám, může se však za určitých okolností vztahovat i k vlastní osobě (sebetrýznění, sebevražda).⁴

Dle Z. Martínka můžeme agresi definovat také jako projev agresivity v chování jedince. Jedná se ovšem o velmi obecnou definici.⁵

J. Svoboda uvádí, že agrese je především projevem vitální síly. Jelikož vitální je každý organismus (jinak by ztratil možnost své existence), můžeme tedy obecně tvrdit, že potenciálně agresivní je každý lidský jedinec, stejně jako každý jiný lidský tvor. Snaha vymýtit agresi je tudíž zcela naivní. Znamenalo by to odstranit vitální sílu – a

¹ PECHOVÁ, Olga. *Psychologie agrese a destruktivity: pracovní sešit*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s. 7.

² SVOBODA, Jan. *Agrese a agresivita v předškolním a mladším školním věku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, s. 39.

³ HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015, s. 22.

⁴ GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1992, s. 18.

⁵ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 23

tedy ji zlikvidovat. Smysl tedy má pokusit se onu vitální sílu směřovat, aby svými důsledky nepůsobila destruktivně, ale aby ona agresivita byla plodnou.⁶

1.2 Agresivita

Slovo agresivita (z lat. *aggressivus* – útočný) označuje vlastnost, postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi. V širším slova smyslu se takto označuje schopnost organismu mobilizovat síly k zápasu o dosažení určitého cíle a schopnost vzdorovat těžkostem. Agresivita je do jisté míry charakteristický znak osobnosti jedince. V nejširším slova smyslu ji můžeme definovat jako dispozici k agresivnímu chování.⁷

Psychologický slovník definuje agresivitu jako útočnost, tendenci k hrozbě nebo útočnému jednání vůči druhému jedinci vlastního druhu, anebo vůči jedinci jiného druhu.⁸

E. Antier ve své knize uvádí, že agresivita je součástí lidské přirozenosti a hraje velkou úlohu ve vývoji dítěte. Úlohu dokonce stejně velkou, jako je láska. Vnitřní prudkost dodává dítěti motivaci a energii a podporuje úspěch, jestliže zůstane v mezích, které dítě kontroluje. Úkolem výchovy by tedy nemělo být agresivitu zcela odstranit, ale usměrňovat ji, aby bylo možné mobilizovat tuto energii pro dosažení pozitivních cílů jak pro sebe, tak pro ostatní.⁹

⁶ SVOBODA, Jan. *Agrese a agresivita v předškolním a mladším školním věku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, s. 39.

⁷ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 10.

⁸ HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015, s. 23.

⁹ ANTIER, Edwige. *Agresivita dětí*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011, s. 9.

2 Funkce agrese

Agrese je tedy projevem vitální síly a má své důležité funkce, které naplňují záměr konkrétního jedince, nezávisle na jeho věku. Mezi její základní funkce patří:

a) Snaha posunovat hranice

Jedná se o snahu zvětšit stávající psychický, případně fyzický prostor, a rozšířit tak teritorium svého vlivu. Příkladem může být dítě, které již nechce za svůj považovat jen dětský pokoj, ale celý byt, nebo starší dítě, které nechce mít pro sebe jen svoji matku, ale snaží se do svého psychického teritoria zahrnout i další osoby, případně z onoho teritoria jiné osoby vytěsnit. Toto chování samozřejmě řídí agrese, která působí konflikty řešitelné buď kompromisem, anebo s pocitem vítězství či prohry zúčastněných stran.¹⁰

b) Zajištění aktivity

Člověk je aktivní bytost, není schopen být nečinným. Pokud nemá možnost realizovat nějakou aktivitu fyzicky, pokud nemá prostor k vytvoření podnětů dostatečné intenzity, začíná být podrážděný, je vyveden z rovnováhy a hledá podněty, kterými by svou aktivitu vyjádřil. Takový jedinec začíná své okolí provokovat. Jestliže se mu nepodaří vytvořit vnější podnět a jeho podráždění stále trvá, dojde k přesměrování oné potenciální energie agrese ze směru „ven z jedince k podnětům“ směrem dovnitř, „do sebe“. To vyústí v celou řadu nepříjemných stavů, nálad a může vést i k depresivním stavům.¹¹

c) Obrana a ochrana vlastního psychického i fyzického území, ochrana vlastních hranic

Mezi zásadní hranici člověka řadíme tělo. Již při narození jsme plně závislí na to, aby se „našich hranic“ jiní dotýkali. Existenci hranic si uvědomujeme také díky pocitům, ať už libým, nebo nelibým, za pomoci bolesti a stejně tak díky pocitům příjemným, které nám již jako malým dětem kontakt přináší.

Společensky pak hranice vytvářejí zvyky, návyky, zlozvyky, rituály a stereotypy, které mají úzkou návaznost na prostředí, ve kterém vyrůstáme. Jiné hranice budou v Evropě, jiné u domorodého národa v Africe. Narušení těchto hranic vede nutně

¹⁰ SVOBODA, Jan. *Agrese a agresivita v předškolním a mladším školním věku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, s. 40.

¹¹ Tamtéž, s. 40.

k obranné reakci, kterou často nazýváme agrese. V současném globalizujícím se světě, kdy jsou často necitlivě ničeny kulturní zvyky jednotlivých národů, vidíme tyto projevy více než plasticky. Můžeme tedy říci, že obranné agresivní chování je logickým vyústěním děje a vzniká přirozeně v případech, kdy je ohroženo naše psychické nebo fyzické území.¹²

¹² Tamtéž, s. 41.

3 Směry agrese

V pedagogické veřejnosti panuje představa, že agrese je, když jedno dítě zaútočí na druhé, popř. dítě zaútočí na dospělého člověka. Tak to často skutečně je, ale není to vždy pravidlem. Podle Z. Martínka¹³ rozlišujeme tři směry agrese:

a) Agrese vybitá na neživém předmětu

Tento směr je velmi častý především ve školním prostředí, kdy se terčem útoku stává například sešit, pravítko nebo školní vybavení – rozkopené skříňky, rozbité školní lavice. Neživý předmět se stává prostředkem uvolnění agresora, který navenek ukazuje svou fyzickou sílu. Avšak agrese vybitá na neživém předmětu může být i prostředkem zastrašování ostatních. Ve většině případů se těmito „zastrašovatel“ a „ničitel“ stávají jedinci s nižším sebevědomím, ti, kteří se neumí před ostatními předvést jiným, pozitivním způsobem.

b) Agrese vybitá na zvířeti

S tímto směrem se také velmi často setkáváme ve školním prostředí. Dnes již není vzácností, že se zde nachází terárium, které je domovem křečka, morčete či jiného zvířete. Děti by se měly naučit chovat se k zvířeti mile a neubližovat mu, avšak mnohdy nastávají situace, kdy dítě pocítuje silnou emotivní agresi a místo mazlení zvíře drtí a ventiluje si na něm vztek. Jelikož je dítě rozzuřené a na učitele nebo spolužáka si netroufne, začne svoji agresi vybíjet na tomto bezbranném zvířeti. Opět dochází k vybití vzteku na slabším tvorovi.

Nezamezení agresi vybité na zvířeti či její podporování může mít v konečném důsledku ještě další dopad. Pokud dítě pozná, že se zvíře nedokáže bránit, začne ho považovat za slabého jedince. Avšak toto chování si může přenést do širšího sociálního prostředí. Uvědomí si, že je ve třídě někdo slabší než on a že si k němu může více dovolit, protože se nedovede bránit. V podstatě se dostáváme k rodičímu se šikanujícímu chování.

c) Autoagrese

Jde o namíření agrese jedince proti sobě samému. Řadíme sem sebevražedné jednání a sebepoškozování.

¹³ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 25-37.

Sebevražedné jednání většinou prochází čtyřmi základními fázemi. První fází jsou myšlenky na sebevražedný útok, které mohou trvat různě dlouhou dobu. Druhou fází je příprava na sebevražedný útok. Jedinec začíná uvažovat nad tím, jak se dá ze světa sprovodit. Přemýšlí, zda je lepší použít „měkkou techniku“ (zneužití léků, plynu atd.), nebo „tvrdou techniku“ (skok z mostu, oběšení, skok pod jedoucí vlak). Mnoho způsobů sebevraždy je popsáno i na sociálních sítích, na kterých se děti denně pohybují. Druhá fáze většinou vyústí ve třetí fázi – demonstrační sebevraždu. Dítě začíná považovat tlak, který na něj působí, za nesnesitelný a rozhodne se, že skutečně spáchá sebevraždu, ale udělá to tak, aby zjistilo, co to s rodiči, učiteli nebo kamarády udělalo. Tato fáze může vyústit do fáze čtvrté – dokonalé sebevraždy.

Ve školním prostředí se však s autoagresí setkáváme nejčastěji ve formě sebepoškozování. Kupříkladu se může jednat o vytrhávání vlasů či řas, pálení se svíčkou či cigaretou, řezání, probodávání kůže jehlami apod.

4 Druhy agrese

Existují různá dělení agresí, z nichž každé má své odpůrce i zastánce. Zvolila jsem dělení podle I. Čermáka, který rozlišuje agresi emocionální a instrumentální. Dále dělení podle Z. Martíčka na agresi přímou a nepřímou, verbální a fyzickou, aktivní a pasivní. V závěru této kapitoly se zmíním o dělení podle Moyera.

4.1 Agrese instrumentální x emocionální

Instrumentální agrese je prostředkem, jak dosáhnout určitého vnějšího cíle. Do této agrese jde jedinec s chladnou hlavou a jasným cílem. Často je také naprogramovaná, přesně promyšlená a cílená. Klasickým příkladem tohoto druhu agrese je třeba loupež. Zranění či zabití druhého člověka je v tomto případě sekundárním efektem.¹⁴

Ve školním prostředí se s takovou agresí setkáváme například v případech, kdy si jedinec agresivně vynucuje lepší známku. V případě, že vyučující ustoupí této agresi, začne se studentem o známce diskutovat (nebo couvne a snaží se studentovi neustále dávat šanci), stává se obětí této agrese a agresivní jedinec dostává zpětnou vazbu o tom, že jeho agrese skutečně slouží k dosažení cíle.¹⁵

Emocionální agrese (zlostná, afektivní, hněvivá nebo hostilní) je charakteristická přítomností velmi silné negativní emoce, většinou hněvu, a tato agrese není prostředkem, ale cílem sama o sobě. Pro agresora je charakteristická vznětlivost, prchlivost a rychlý přechod k impulzivní reakci při poměrně slabém vnějším či vnitřním podnětu.¹⁶

4.2 Agrese přímá x nepřímá, verbální x fyzická, aktivní x pasivní

Z. Martíček¹⁷ uvádí, že při kombinaci těchto tří pohledů na agresi vzniká osm různých druhů agrese. Na tyto druhy agrese se podíváme podrobněji a zároveň si u některých u nich uvedeme, jak se projevují ve školním prostředí.

a) Fyzická aktivní přímá agrese – jedná se o bití oběti, nucení k ponižujícím úkonům, fyzické ponižování a využívání převahy fyzické síly nad obětí. Ve školním

¹⁴ ČERMÁK, Ivo, ed. *Dětská agrese*. Brno: CERM, 1998, s. 10.

¹⁵ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 44.

¹⁶ Tamtéž, s. 44.

¹⁷ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 38-40

prostředí se s touto agresí můžeme setkat ve formě záměrného fyzického ubližování – šikany.

b) Fyzická aktivní nepřímá agrese – jedná se o najmutí jiného člověka za účelem ublížení oběti. Původní agresor jen přihlíží tomu, jak je oběti ubližováno, většinou vymýšlí způsoby ublížení oběti, sám se však na ubližování nepodílí.

c) Fyzická pasivní přímá agrese – znamená fyzické bránění někomu v dosahování jeho cílů. Tento druh agrese je poměrně častý ve školním prostředí – jedná se o ničení pomůcek, které jsou nutné pro úspěch v některém předmětu (např. rozlámání tužek nebo pravítek, znehodnocování chemických pokusů apod.)

d) Fyzická pasivní nepřímá agrese – jedná se o odmítnutí splnění určitých požadavků. Opět se s ní můžeme setkat ve školním prostředí. Příkladem může být žák, která odmítá uvolnit místo v lavici nebo odmítá pomoci postiženému spolužákovi apod.

e) Verbální aktivní přímá agrese – jde o urážky, nadávky, znevažování, slovní ponižování. Nutno poznamenat, že jedinci ve školním prostředí nepovažují tuto agresii za něco nenormálního, naopak v mnoha případech se člověk zásobený širokou paletou různých vulgárních výrazů stává hvězdou třídy.

f) Verbální aktivní nepřímá agrese – jedná se o rozšiřování pomluv, které ubližují druhému jedinci. O tomto typu agrese můžeme hovořit, pokud se v třídním kolektivu objeví první stadium šikanujícího chování, tzv. ostrakismus. Jde o mírné, většinou psychické ubližování spolužákovi, pomlouvání jeho oblečení, chování apod. Naprosto typickým příkladem této agrese je záměrné špatné napovídání spolužákovi při zkoušení, kdy spolužák odpoví chybně a celý třída se baví na jeho účet.

g) Verbální pasivní přímá agrese – projevuje se naprostou ignorací druhého člověka, odmítnutí odpovědět mu na pozdrav nebo jakoukoli otázku. Napadený jedinec se tak stává pro agresora neviditelným. Tento druh agrese velmi úzce souvisí s ostrakizací. Jestliže má agresor vyvolávající tento druh agrese výsadní místo v kolektivu, může zapříčinit, že se s jedincem nebude ve třídě bavit vůbec nikdo a on bude z kolektivu totálně vyloučen.

h) Verbální pasivní nepřímá agrese – znamená nezastat se někoho, kdo je nespravedlivě trestán nebo kritizován. Opět se jedná o poměrně častou agresi ve školním prostředí – např. nikdo ze třídního kolektivu se nezastane třídní „černé ovce“.

4.3 Moyerova klasifikace agresí

Moyer klasifikoval sedm různých druhů agrese na základě odlišností v podnětových a fyziologických zdrojích. Přestože je založena na studiu chování zvířat, je tato klasifikace pro porozumění lidské agrese užitečná. Téměř všechny agrese Moyerovy klasifikace se projevují ve školním prostředí, proto si opět uvedeme některé příklady z tohoto prostředí.¹⁸

a) Predátorská agrese

Jedná se o útočné chování zvířete proti přirozené kořisti. Ve většině případů jde o mezidruhový typ agrese, i když se může vzácně vyskytovat i mezi příslušníky stejného druhu. Podnětem vyvolávajícím tuto agresi je zpravidla pohybující se kořist.

Ve školním prostředí s tímto druhem agrese setkáváme v podobě šikany, protože i zde silnější jedinec loví toho slabšího.¹⁹

b) Agrese mezi samci

Jde o vnitrodruhovou agresi sloužící k nastolení hierarchie dominantních a submisivních samců ve skupině. Mezi samicemi se tento typ agrese vyskytuje velmi zřídka.

U dětí se tato agrese projevuje ve zvýšené míře ve věku 4–5 let, kdy se především mezi chlapci začínají objevovat první příznaky konkurenčního boje. Ve třídách se utvářejí skupinky dětí, které si spolu hrají. V každé z těchto skupinek se pak většinou objeví jedinec, který má tendenci více rozhodovat o tom, kdo mezi ně bude patřit, a kdo ne, co budou hrát apod. Tento jedinec si zvykne na své dominantní postavení. Problém nastává, jakmile se dostane do konkurenčního prostředí základní školy, kde pozice dominantního jedince bývá určována jinými faktory. Tento jedinec začne o své výsadní právo bojovat – a to často agresivním způsobem.²⁰

c) Agrese vyvolaná strachem

Tento druh agrese se vyskytuje v situaci, která neumožňuje únik a ohrožuje jedince. Pokaždé jí předchází pokus o útěk.

¹⁸ ČERMÁK, Ivo, ed. *Dětská agrese*. Brno: CERM, 1998, s. 10.

¹⁹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 48-49.

²⁰ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 53.

Na základních či středních školách si dospělí často neuvědomují, že ke zvládnutí dětí používají strach. Někteří vyučující například naprosto záměrně prodlužují dobu, než vyvolají některého žáka k tabuli, a mají legraci z toho, jak se žáci třesou strachy.²¹

d) Dráždivá agrese

Bývá vyvolána různými živými nebo neživými objekty. Moyer předpokládá, že jí předchází frustrace, hlad, únava, bolest, nedostatek spánku a jiné stresory.

Opět si uvedeme příklad ze školy. V dítěti může dráždivou agresi spouštět například tvrzení, že za každou špatnou odpověď dostane úkol navíc. Po takové instrukci nedostává dítě jasný cíl, začíná mít pocit přetížení a reaguje vztekem a nechutí. Tento druh agrese je jednou z nejčastějších příčin, proč děti nechtějí spolupracovat, proč se nechtějí učit nebo proč mají ke škole odpor.²²

e) Mateřská agrese

Jedná se o reakci matky v situaci ohrožení jejího mláděte. Můžeme ji nazývat také jako otcovská či rodičovská agrese.

Každý rodič má právo bránit svoje dítě před okolním světem. Školní prostředí je však místem, kde k pomyslnému ohrožení dítěte ze strany učitelů dochází docela často. Dítě je „ohrožováno“ například špatnými známkami, postihy za nevhodné chování, může se stát obětí nevhodného přístupu učitele a v neposlední řadě terčem záměrného ubližování ze strany spolužáků. Avšak s rodičovskou agresí se ve své praxi stále častěji setkávají i sami učitelé.²³

f) Sexuální agrese

Jde o agresi, která je vyvolána stejnými podněty, které jsou příčinou sexuálních reakcí. Vyskytuje se převážně u samců, ale nikoliv výhradně.

U lidí je sexuální agrese spojena se sexuálním napadením, s pokusem o znásilnění, znásilněním dokonalým nebo sexuálním obtěžováním. Extrémními formami této agrese

²¹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 69.

²² Tamtéž s. 67.

²³ Tamtéž, s. 71.

jsou sexuální deviace jako sadismus, masochismus, sadomasochismus. Avšak ve školním prostředí se s těmito jevy setkáváme velmi zřídka.²⁴

g) Agrese jako obrana teritoria

Tato agrese je reakcí na narušení již vymezeného území. Objevuje se jako vnitrodruhové i mezidruhové chování. Moyer však později považuje tuto agresi za špatně vymezenou, neboť je součástí i některých předcházejících druhů agrese.

V každém školním zařízení by mělo mít dítě pevné a jasné teritorium. V mateřské škole je takovým teritoriem židlička a stolek nebo věšák v šatně, ve škole potom třída nebo lavice. Pevné teritorium je pro žáka symbolem toho, že někam patří, že má své místo, posiluje to jeho pocit bezpečí a jistoty. Čím častěji se jednotlivá místa střídají, tím větší je neklid, hyperaktivita a agrese dítěte, které brání své teritorium.²⁵

²⁴ Tamtéž, s. 78.

²⁵ Tamtéž, s. 79.

5 Příčiny agrese

Odhalení příčin agrese může být složité, avšak pokud je úspěšné, je pravděpodobnost nápravy agrese vyšší. Tyto příčiny můžeme rozdělit do následujících skupin: ekonomické, politické, sociální a kulturní, vliv prostředí a individuální příčiny agrese.²⁶ Podíváme se na jednotlivé druhy podrobněji.

5.1 Ekonomické příčiny

Mezi základní příčiny agrese v této oblasti se řadí ekonomická nerovnost mezi jednotlivci a rodinami. Tato nerovnost představuje tlak na rodičovské role zejména v situacích chudoby nebo u rodin žijících na hranici chudoby.²⁷ Tato situace může vyvolat násilí mezi rodiči, kterého jsou děti svědky. Děti od rodičů převezmou podobné vzory chování a z toho důvodu se mohou chovat násilně v interakcích s jinými lidmi.²⁸

5.2 Politické příčiny

K politickým příčinám agrese na úrovni státní patří především forma jeho politického zřízení, držení zbraní, legislativa apod. Výsledkem může být vyvolání politických, národnostních, rasových konfliktů, které mohou vyústit ve válku, genocidu apod.

Mladí lidé většinou nemohou vyjádřit nespokojenost s daným stavem legitimní cestou, z toho důvodu často volí jako jednu možnost protestu formu násilí. Příkladem může být vandalismus, násilné demonstrace atd.²⁹

5.3 Sociální a kulturní příčiny

Do této oblasti řadíme široký záběr příčin, proto popíšeme jen ty nejdůležitější:

a) Rodina

Rodina se stává příčinou agrese u dětí, pokud jsou její funkce určitým způsobem narušeny. Děti jsou většinou rodiči odmítány, rodiče se o ně nezajímají, nedostává se jim od nich potřebné a vřelé citové vazby, rodiče jsou permissivní k projevům agresivního dítěte nebo k němu zaujmou lhostejný postoj.³⁰

²⁶ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 12.

²⁷ Tamtéž, s. 13.

²⁸ ČERMÁK, Ivo, ed. *Lidská agrese a její souvislosti*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999, s. 12.

²⁹ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 13.

³⁰ ČERMÁK, Ivo, ed. *Lidská agrese a její souvislosti*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999, s. 4.

Můžeme také sledovat zvyšující se počet neúplných rodin, což má za následek nedostatek mužských vzorů zejména pro mladé chlapce. Také se ukazuje, že nejvyšší výskyt agrese se objevuje v rodinách, kde existují tvrdší výchovné techniky.³¹ Při výchově používají tito rodiče prostředky prosazení se silou, mocí nebo fyzickými tresty, kterým dávají přednost před výchovou naplněnou láskyplným vztahem.³² Rodina mezi sebou nekomunikuje nebo zde probíhá patologická komunikace, kde se nebere ohled na pocity druhých.³³ Avšak vysoký výskyt agrese můžeme nalézt i v rodinách liberálních, které nestanoví žádné nebo jasné hranice.³⁴

Zajímavý pohled na rodinu jako příčinu agrese nabízí Olweus (1980), který identifikoval na základě rozhovorů s rodiči čtyři proměnné, které jsou teoreticky i empiricky spojeny s dětskou agresí: negativismus matky (hostilita, odmítání, odtažitost, nezáměr o dítě), permisivita matky (matka toleruje agresivní projevy dítěte), používání výchovných technik, v nichž dominuje uplatnění moci a násilné prosazování rodičovské vůle (fyzické tresty, vyhrožování, výbuchy hněvu), a temperament dítěte (impulsivnost, míra výbušnosti a prchlivosti).³⁵

b) Škola

O příčinách agrese ve školním prostředí jsme se dozvěděli již v kapitole, která se zabývá druhy agrese, proto toto téma jen stručně shrneme.

Škola může svými požadavky a nevhodným systémem výuky, známkováním, tresty apod. vyvolávat negativní vztahy jedince ke škole, odpor ke škole, učitelům a vzdělávání vůbec. Výsledkem může být agresivní řešení této situace ze strany žáků, které se může projevat zvýšenou agresí a šikanou vůči žákům i učitelům. Také struktura učiva může představovat zdroj neustálé frustrace, učivo je složitější, je ho více a žáci musí vynaložit stále více úsilí na jeho zvládnutí, přičemž úspěch nemusí být zaručen.³⁶

³¹ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 13.

³² ČERMÁK, Ivo, ed. *Lidská agrese a její souvislosti*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999, s. 4.

³³ Tamtéž s. 4.

³⁴ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 13.

³⁵ ČERMÁK, Ivo, ed. *Dětská agrese*. Brno: CERM, 1998, s. 5–6.

³⁶ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 13.

c) Skupina vrstevníků

Děti se v interakcích se svými vrstevníky učí, jak druhé zraňovat co nejefektivněji, vzhledem k tolerantním postojům ze strany dospělých jde o relativně bezpečný způsob učení se agresí. Opakovaně se zjišťuje, že zkušenost s vrstevníky může vliv na posilování agrese. Například děti, které pravidelně chodily do mateřské školy, byly po pěti letech svými učiteli hodnoceny jako agresivnější než jejich vrstevníci, kteří mateřskou školu navštěvovali méně. Z toho lze vyvodit, že děti, které mají častější příležitost pobývat s vrstevníky, se naučí agresí lépe bránit a jsou schopny ji použít v různých podmínkách.³⁷

Nutno zmínit, že agresivní děti nejsou svými vrstevníky oblíbeny. Přestože neexistuje dostatek důkazů pro kauzální vztah mezi agresivitou a vrstevnickým sociálním statutem, lze tvrdit, že dítě, které je agresivní a neoblíbené ve škole, bude pravděpodobně neoblíbené a agresivní i v jiných vrstevnických skupinách. Avšak agresivní a neoblíbené dítě nevzbuzuje vždy takový odpor, aby nedokázalo navázat s vrstevníky přátelské vazby. V jedné skupině může být nepopulární, v jiné, zejména ve skupině stejně agresivních dětí, se naopak může setkávat s akceptací.³⁸

d) Média

Obrovská moc médií ovlivňovat citění, myšlení i jednání lidí je nezpochybnitelná. Nebezpečí takové moci spočívá v tom, že prostřednictvím médií je možné manipulovat informacemi, zjednodušovat realitu, potlačovat důležité části informace nebo jednostranně upřednostňovat jen některé názory. Připustíme-li, že média mohou tímto způsobem ovlivňovat člověka, pak nás nepřekvapí, že se většina lidí domnívá, že agresivní chování může být vyvoláno sledováním pořadů s explicitními scénami násilí. Časté pozorování násilí pak upevňuje divákovo přesvědčení, že agrese je přípustný, nebo dokonce žádoucí prostředek řešení interpersonálních konfliktů.³⁹

V souvislosti s médii se objevují také nové formy agrese a šikany, kyberšikana, nenávistné komentáře, nemotivované násilí apod. V současné době se vymezují rizikové skupiny dětí, které jsou mediálním násilím nejvíce postiženy, provádějí se dlouhodobé výzkumy, které se snaží dokázat vztah mezi mediálním násilím a pozdější agresí

³⁷ ČERMÁK, Ivo, ed. *Lidská agrese a její souvislosti*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999, s. 11.

³⁸ Tamtéž, s. 11.

³⁹ Tamtéž, s. 90-91.

a kriminalitou mladých lidí. Tyto výzkumy naznačují, že negativní vliv mediálního násilí na děti je jistý. Dítě např. napodobuje agresivní chování postavy v počítačové hře a použije ho ve skupině dětí.⁴⁰

Nelze opomenout také virtuální realitu – počítačem stimulovanou skutečnost či generovaný svět, s nímž může uživatel vstoupit do interakce. Za virtuální realitu lze považovat počítačové hry hrané jedním hráčem nebo mnoha osobami, jež jsou propojeny prostřednictvím počítačové sítě. Člověk si může vyzkoušet různé identity, „svá druhá já“, může se nechat pohltit virtuálním světem, a ztratit tak kontakt se světem skutečným. V počítačové síti se pak vytváří prostor pro pseudosociální interakce s lidmi, se kterými se hráč nemusí nikdy osobně setkat, dovoluje si chování, jež je jinak nepřípustné (např. zabití, zbití), stírá hranice mezi prožitkem minulého, přítomného a budoucího a mění aktuální prožívání. Důležitým faktorem bude zcela jistě obsah virtuální reality, a tak lze očekávat, že podobně jako televizní programy s násilnými obsahy může i obsahově agresivní virtuální realita vyvolávat agresivní chování jedince. Na druhé straně virtuální realita, která se uplatňuje v nových simulačních technologiích (např. při výcviku řidičů), může vést k rychlejšímu navození a upevnění kontroly agresivního chování.⁴¹

e) Drogy a alkohol

Vliv drog a alkoholu na agresi nelze zatím popsat jako jednoznačný. Ukazuje se, že některé drogy jsou s agresi spojeny více (např. amfetaminy, kokain, anabolické steroidy) než jiné drogy (např. opiáty). Avšak nárůst agrese můžeme pozorovat zejména při snaze si drogu opatřit.⁴²

5.4 Vliv prostředí

Do této kategorie se řadí zejména vyloučené oblasti osídlení na okrajích měst, kde je rozvinuté kriminální prostředí. Mladí lidé se zde stýkají se stejně starými delikventy, kteří na ně mohou mít negativní vliv. Dále sem řadíme také nezaměstnanost v určité

⁴⁰ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 14.

⁴¹ ČERMÁK, Ivo, ed. *Dětská agrese*. Brno: CERM, 1998, s. 101–102.

⁴² DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 14.

lokalitě, nedostatečnou činnost policie a politických institucí v daném regionu a také nedostatečné vzdělání mladých lidí.⁴³

K dalším faktorům prostředí, které zvyšují výskyt agrese, se řadí také vysoká populační hustota na malém prostoru (např. mnoho dětí ve třídě), vysoká teplota okolí a konstantní hluk v okolí. Ve školních podmínkách se objevila větší agrese tehdy, když byli žáci často přesazováni a když se často stěhovali z jedné třídy do druhé.⁴⁴

5.5 Individuální příčiny

Do této oblasti spadají následující příčiny agrese: biologické příčiny, odlišnost od normy, rozdílné motivy agrese, frustrace, dosažení cíle pomocí agrese, osobnostní indikátory agrese a další individuální příčiny agrese.⁴⁵ Ve stručnosti si jednotlivé příčiny popíšeme.

Biologické příčiny agrese souvisí se stavbou a funkcí mozku, s genetickými strukturami apod. Důležitou roli hraje také vliv dědičnosti na vývoj agrese. Dále se sleduje výskyt agrese ve vztahu k nemocem, úrazům mozku a patologickým diagnózám.⁴⁶

Odlišnost od normy může být způsobena etnickými rozdíly, handicapy, vzhledem, náboženskými rozdíly, sexuální orientací apod. Velmi častou příčinou agrese je pouhá rasová odlišnost jedince.⁴⁷

Motivy agrese bývají nejčastěji přiřazovány právě k individuálním příčinám. Nejčastěji jsou uváděny tyto motivy: pomsta, odplata, dosažení spravedlnosti, ponížení a opovržení.⁴⁸

Frustrace může být způsobena jakýmkoliv individuálními faktory v rodině, na pracovišti, ve škole, společnosti. Platí zde vztah mezi úrovní frustrace a výskytem agrese – vyšší úroveň frustrace může mít vyšší vliv na výskyt agrese. Záleží však také na úrovni frustrační tolerance jedince.⁴⁹

⁴³ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 14.

⁴⁴ Tamtéž, s. 14.

⁴⁵ Tamtéž, s. 14.

⁴⁶ Tamtéž, s. 14–15.

⁴⁷ Tamtéž, s. 15.

⁴⁸ Tamtéž, s. 15.

⁴⁹ Tamtéž, s. 15.

Pomocí agrese lze také dosahovat určitého cíle. Jedinci se naučí pomocí násilí získávat hmotné věci, dosahovat cílů ve sportu nebo zaměstnání, dosahovat sociálních pozic ve skupině apod.⁵⁰

Mezi osobnostní indikátory agrese patří vysoká iritabilita (hrubost, výbuchy vzteku), hostilní přemítání, pozitivní postoje k agresi nebo vysoká sebeúcta (arogance, domýšlivost). Naopak pocity strachu z trestu a viny jsou spojovány s nižší úrovní agrese.⁵¹

K dalším individuálním příčinám agrese patří např. odmítnutí lásky, prožité trauma, opuštění významnou osobou, narušení osobního prostoru, agresivní modely (agresivní rodič, učitel, mediální postava). Agrese může také sloužit k prezentaci vlastní síly, vyjádření nesouhlasu nebo protestu, testování hranic možného a snesitelného chování u obětí agrese apod.⁵²

Mezi základní úvahy o příčinách agrese patří, zda je agrese vrozená, nebo získaná. Stále více se do popředí dostávají úvahy o zvyšujícím se potenciálu biologických základů a předpokladů nutných pro vyvolání agrese. Zastánci biologických předpokladů ukazují na odlišnou anatomii a funkci mozku u vysoce agresivních jedinců, poukazují také na skutečnost, že tito vysoce agresivní jedinci se projevují agresivně již od 3 let věku a jejich agresivita přetrvává po celý život. Genetické struktury nejsou zatím jednoznačně prozkoumány, avšak i v rámci těchto výzkumů se objevují informace o výskytu určitého genu u vysoce agresivních jedinců. Tyto úvahy vyvolávají značný pesimismus v oblasti ovlivnění agresivního chování.⁵³

Zastánci hlediska, že agrese je získaná, tedy naučená, argumentují pokusy Zimbarda (2005), které ukázaly, že vysoké procento nepatologických jedinců může být za určité situace přinuceno realizovat agresivní chování (např. tím, že budou postaveni do role dozorců a jejich úkolem bude vychovávat vězně). Tento směr tak nabízí naději, že pokud se dá agrese naučit, mohla by se dát také odnaučit.⁵⁴

Třetí pohled na příčiny agrese hovoří o vzájemné interakci biologických a sociálních příčin. Tento pohled by mohl být určitým praktickým východiskem,

⁵⁰ Tamtéž, s. 15.

⁵¹ Tamtéž, s. 15.

⁵² Tamtéž, s. 15.

⁵³ Tamtéž s. 15–16.

⁵⁴ Tamtéž, s. 16.

protože zatím nelze sledovat obě skupiny příčin agrese izolovaně, a tedy nám nezbyvá než počítat s tím, že většina dětí vyrůstá v nějaké rodině a navštěvuje nějaké instituce. Tudíž každá agrese je částečně podmíněna jak biologickými příčinami, tak sociálními vlivy.⁵⁵

⁵⁵ Tamtéž, s. 16.

6 Agrese v online prostředí

S agresí se stále více setkáváme i v online prostředí (tedy v prostředí internetu). Právě fyzická i emoční vzdálenost, která je pro toto prostředí charakteristická, zvyšuje ochotu jedince jednat agresivněji. V této kapitole se nejprve podíváme na vztah dospívajících k technologiím a poté si popíšeme některé z projevů agrese na internetu, a to kyberšikanu, kybergrooming, sexting, netolismus a internetové výzvy. Hatingu budeme věnovat samostatnou kapitolu.

6.1 Dospívající a technologie

Pro většinu dospívajících jsou informační a komunikační technologie a pobyt online důležité. Proto je pro ty, kdo musí čelit nějaké formě online agrese, často velmi těžké uniknout. Přestat používat internet nelze a přestat používat některé stránky nebo aplikace by vedlo k sociálnímu vyloučení, protože dospívající touží po komunikaci a intenzivním kontaktu s vrstevníky. V rámci těchto vztahů rozvíjí schopnosti komunikace a interakce, sdílí své názory, pocity a zkušenosti. To se v online světě projevuje dlouhými diskuzemi na sociálních sítích, sdílením statusů na Facebooku, přeposíláním hudby, fotek či jiných obrázků apod. Na internetu se můžeme do velké míry prezentovat tak, jak chceme, aby nás viděli druzí. Internet také pomáhá navazovat a udržovat sociální kontakty, a díky tomu poskytuje online svět možnost dosáhnout lepší sociální pozice a pocitu vlastní hodnoty, atributů tolik potřebných právě v tomto vývojovém období.⁵⁶

Nedílnou součástí dospívání je také hledání vlastní identity, experimentování s různými rolami a zkoušení toho, kým by člověk mohl být. Internet pak poskytuje svobodný prostor, kde k takovému zkoušení může dojít, a to anonymně a často bez negativních následků. Bohužel zde také existuje úplně stejný prostor pro experimentování s agresí a s identitami, které by si v offline světě někteří vyzkoušet netroufli (především role agresora). To umožňuje již zmíněná anonymita, ale také s ní související disinhibice, tedy ztráta zábran v komunikaci a „odvázanost“, která by v offline světě nebyla možná. Disinhibice se projevuje například tím, že dospívající na internetu často udělá, napíše, pošle apod. i věci, které by byly v offline světě nepřijatelné. Disinhibice může být neškodná, umožňuje prostřednictvím ztráty zábran lepší porozumění sobě samotnému, protože nám dovoluje projevit se tak, jak bychom chtěli, ale offline bychom se třeba neodvážili. Díky ní se lidé na internetu také často

⁵⁶ ČERNÁ, Alena et al. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, s. 14–15.

chovají pozitivněji než v offline světě. Avšak disinhibice může být také nepříjemná, otravná a zahrnuje v sobě právě agresi, hrubou kritiku, výhrůžky apod.⁵⁷

Otázkou je, proč vlastně k disinhibovanému chování na internetu dochází. Profesor psychologie John Suler nabízí vysvětlení prostřednictvím šesti faktorů a popisuje jednotlivé prvky disinhibičního efektu:

- Disociační anonymita („Neznáš mě.“): máme možnost skrýt svou identitu, díky čemuž se cítíme méně zranitelní než v reálném světě, můžeme libovolně projevovat své názory a ovlivňovat ostatní bez jakéhokoli postihu.
- Neviditelnost („Nevidíš mě.“): dává nám odvalu dělat věci, které bychom jinak nedělali. Ostatní nemohou vidět náš výraz, stejně jako my nevidíme jejich – nevíme, jak druzí vypadají, když něco sdělují, oni zase neznají naše reakce.
- Asynchronicita („Tak příště.“): při komunikaci na internetu nemusíme odpovídat okamžitě, máme čas na rozmyšlenou a nemusíme reagovat pohotově.
- Solipsistická introjekce („Vše je v mé hlavě.“): vytváříme si obrázek na základě toho, jak se komunikační partner jeví, k čemuž využíváme nejen to, co skutečně vidíme, ale také svou vlastní fantazii. Do tohoto obrazu promítáme své vlastní představy a přání. Výsledkem potom není reálný obraz druhého, ale směs některých charakteristik viditelných prostřednictvím monitoru a našich vlastních představ o druhém.
- Disociační imaginace („Je to jen hra.“): spojení solipsistické introjekce se specifickým prostředím internetu nás vede k představě, že komunikace se odehrává v jiném, virtuálním, světě, mimo svět reálný, a není třeba hledět na následky.
- Minimalizace autority („Jsme si rovni.“): na internetu nevíme přesně, jaký společenský status má druhá osoba. Obavy, které pak plynou z otevření se před někým, kdo by mohl být autoritou či mít vyšší společenský status, tak mizí.⁵⁸

6.2 Kyberšikana

„Kyberšikana je kolektivní označení forem šikany prostřednictvím elektronických médií, jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému

⁵⁷ ČERNÁ, Alena et al. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, s. 15.

⁵⁸ SULER, J. *The Psychology of Cyberspace. – The online disinhibition effect*. 1998. Online: <http://users.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html> [citováno. 22. 11. 2017]

poškození uživatele těchto médií. Stejně jako tradiční šikana zahrnuje i kyberšikana opakované chování a nepoměr sil mezi agresorem a obětí.“⁵⁹

Kyberšikana a šikana mají jednu věc společnou – jejich cílem je někomu ublížit nebo ubližovat, v případě klasické šikany se jedná o fyzické ubližování, v případě kyberšikany o ubližování psychické. Kyberšikana může někdy začít jako klasická šikana, někdy se projevy prolínají a doplňují, např. nahrávání bití spolužáka na mobil.⁶⁰

Kyberšikana tedy mnohdy začíná jako tradiční šikana. Avšak kyberšikana má určité specifické projevy. V. Krejčí⁶¹ ve své studii uvádí tyto projevy:

- Publikování ponižujících záznamů nebo fotografií (např. v rámci sociálních sítí, MMS zprávy apod.).
- Ponižování a pomlouvání – denigration.
- Krádež identity – impersonation, zneužití cizí identity ke kyberšikaně nebo dalšímu sociálně patologickému jednání (např. krádež elektronického účtu).
- Ztrapňování pomocí falešných profilů.
- Provokování a napadání uživatelů v online komunikaci – flaming/bashing (v rámci diskuzí a veřejných chatů).
- Zveřejňování cizího tajemství s cílem poškodit oběť – outing.
- Vyloučení z virtuální komunity – exclusion (např. ze skupiny přátel na Facebooku).
- Obtěžování – harassment (např. opakované prozvánění).
- Happy slapping (nic netušící oběť je fyzicky napadena, většinou fackována, vše se natáčí na video, které je potom vyvěšeno na sociální síti; happy slapping se často pojí s internetovým hlášením: „*Kdo si myslí, že dostal málo, přidá smajlíka.*“ apod.).⁶²

⁵⁹ PRICE, Megan; DALGLEISH, John. *Cyberbullying: Experiences, Impacts and Coping Strategies as Described by Australian Young People*: Youth Studies Australia, 2010. s. 51.

⁶⁰ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 171.

⁶¹ KREJČÍ, Veronika. *Kyberšikana*. Olomouc, 2010, s. 10.

⁶² MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 175.

6.3 Kybergrooming

Tímto termínem je označováno chování agresora, které má v dítěti probudit falešnou důvěru a připravit je na schůzku v reálném světě, jejímž cílem je oběť pohlavně zneužít. Pachatelé (nejčastěji dospělí jedinci) vytvářejí v dítěti nebo mladém jedinci uměle vyvolaný pocit, že jsou milováni, že je má někdo rád. Tím pak docílí toho, že se s nimi bude chtít dítě setkat v reálném světě. Kybergroomer s obětí elektronicky komunikuje klidně i několik měsíců. Pokud se mu nepodaří oběť ke schůzce přesvědčit, přistupuje k tvrdým formám nátlaku (zveřejnění nahé fotky oběti, pomluvení u přátel, u rodiny apod.) Pro kybergroomera je typické, že se chová neobyčejně přátelsky, enormně se zajímá o rozvíjení vzájemného vztahu, za každou cenu chce vztah udržet v tajnosti, vždy hovoří o milujícím vztahu, o tom, jak je oběť krásná a výjimečná, vyžaduje nahé fotografie, v některých případech dokonce kybersex apod.⁶³

6.4 Sexting

Pojem sexting se skládá ze slov sex a texting. Označuje tedy zasílání či sdílení vlastních odhalených fotografií, videozáznamů nebo textů s erotickým a sexuálním podtextem prostřednictvím moderních komunikačních technologií. Tyto materiály vytváří samy děti nebo dospívající a umisťují je buďto na internet (např. do profilu na sociálních sítích), anebo je přímo odešlou někomu, o koho mají zájem. Sexting probíhá nejčastěji mezi vrstevníky, avšak ojedinělé není ani zasílání odhalených fotografií neznámým lidem, např. z chatu nebo ze seznamky, za úplatu apod.⁶⁴

R. Kohout a R. Karchňák⁶⁵ uvádí některá z rizik sextingu:

- Sexting, v němž vystupují nezletilé a mladistvé osoby, může být z právního hlediska kvalifikován i jako trestný čin.
- Potenciální útočník obdrží citlivý materiál, který může v budoucnu zneužívat,
- V případě zveřejnění citlivého materiálu na internetu je prakticky nemožné tento materiál smazat – může být zneužíván i po dlouhé době od zveřejnění.

⁶³ T MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 175.

⁶⁴ ECKERTOVÁ, Lenka a DOČEKAL, Daniel. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče. 1.* vyd. Brno: Computer Press, 2013, s. 68.

⁶⁵ KOHOUT, Roman a KARCHŇÁK, Radek. *Bezpečnost v online prostředí.* Vydání: první. Karlovy Vary: Biblio Karlovy Vary, z.s., 2016, s. 49.

- Sexting se často stává prostředkem pro vydírání dětí v rámci kybergroomingu, o kterém jsem se zmiňovala výše.

6.5 Netolismus

Termínem netolismus označujeme závislost na virtuálních drogách. Mezi tyto drogy patří především počítačové hry, sociální sítě, internetové služby (různé formy chatu), televize atd.

Netolismus se může projevat silnou touhou zapnout počítač bez určitého cíle, zkontrolovat SMS a statusy na sociálních sítích, neschopností vymezit začátek a konec aktivit na internetu, zvýšenou nervozitou či agresí při absenci internetu, nedodržíváním pitného či stravovacího režimu, uzavíráním se do sebe, zanedbáváním dalších aktivit atd.⁶⁶

6.6 Internetové výzvy

V současné době se na internetu setkáváme s velkým množstvím výzev (tzv. challenge), které nabádají často k nebezpečnému chování. Toto chování může způsobit uživatelům internetu, převážně dětem a dospívajícím, vážnou újmu na zdraví. Online výzvy často nutí uživatele k zapojování se do nebezpečných úkolů, u jejichž plnění se uživatelé natáčejí nebo fotí, výsledek pak sdílejí, a motivují tak další online diváky k zapojení se.⁶⁷

Většina výzev na internetu existuje v latentní formě – to znamená, že pokud nejsou medializovány, zasahují velmi omezený okruh online uživatelů. Avšak v případě medializace a masivního virálního šíření mohou uživatelům internetu způsobit vážnou zdravotní újmu. Dítě, které se do rizikových výzev zapojuje, pak poznáme podle různých fyzických příznaků – poškození kůže, rtů, očí apod. v závislosti na typu výzvy, kterou dítě vyzkoušelo.⁶⁸

Mezi rizikové výzvy, které se na internetu objevily, patří např. Eyeballing Challenge (nalévání alkoholu do očí), Cinnamon Challenge (polykání a vdechování mleté skořice), Kylie Jenner Lip Challenge (zvětšování rtů pomocí láhve, ze které je

⁶⁶ Netolismus: průvodce online závislostmi. *Netolismus* [online]. Olomouc: Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, 2015 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.netolismus.cz/>

⁶⁷ Nebezpečné výzvy v online prostředí. In: *Projekt E-bezpečí* [online]. Olomouc: Centrum PRVoK PdF UP, 2008 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/doc_download/99

⁶⁸ Tamtéž

odsát vzduch), Salt and Ice Challenge (posypání části těla solí a následné přiložení ledu), Choking Game (dušení a škrcení dítěte, dokud neodmlí) a další.⁶⁹

Mezi další projev agrese na internetu patří nenávistné komentáře (tzv. „haty“), kterým však budeme věnovat jeden samostatný oddíl diplomové práce.

⁶⁹ Tamtéž

7 „Hating“ jako projev agrese v online prostředí

Na internetu se ve velké míře setkáváme také s tzv. „hatingem“, který se projevuje nenávisnými příspěvky na sociálních sítích, komentáři v diskuzích, chatech apod. Tyto projevy nenávisti jsou nejčastěji zaměřeny proti nejrůznějším etnickým, sociálním, sexuálním nebo náboženským skupinám. Každý má právo se svobodně projevat, ale kde je hranice mezi svobodou projevu a lidskou důstojností? Jaké skupiny jsou nejvíce zasaženy projevy nenávisti dospělých i adolescentů? Na tyto a další otázky si zodpovíme v této kapitole.

Nejprve si vymežíme pojem „hate“ (můžeme použít také pojmy jako „hating“, „hatred“, avšak pro jednoduchost budeme uvádět pouze pojem „hate“) a s ním související „Hate Speech“. Dále si na základě analýzy příspěvků v diskuzích na webových stránkách a sociální síti Facebook popíšeme jednotlivé druhy nenávisných komentářů, tedy jednotlivé skupiny, na které lidé těmito komentáři útočí. Zaměříme se především na komentáře v diskuzních portálech na webových stránkách (Novinky.cz a iDNES.cz apod.) a diskuzích na Facebooku. Stručně si také charakterizujeme aktivity projektu HateFree Culture. Samotný výzkum projevů nenávisti provedeme až v praktické části diplomové práce.

7.1 „Hate“ (hatred, hating)

Jedná se o intenzivní a vášnivou nenávist, o pocit extrémní averze nebo nepřátelství vůči někomu nebo něčemu.⁷⁰ Oxfordský výkladový slovník definuje pojem „hate“ jako velmi silný pocit nelibosti.⁷¹ Mezi synonyma řadíme např. nepřátelství, hořkost, trpkost, odcizení, antagonismus, nechut', odpor, zhnusení, nevoli, nespokojenost, pomstu atd.⁷² V prostředí informačních a komunikačních technologií považujeme „hate“ za jeden z projevů agrese. Tento pojem je synonymem k pojmu „Hate Speech“, který si charakterizujeme níže.

Českým ekvivalentem slova „hate“ může být nenávist. Encyklopedický slovník definuje nenávist jako intenzivní emoci projevující se hněvem, zlostí, hostilitou vůči

⁷⁰ Hating - definition. *Dictionary, Encyclopedia and Thesaurus: The Free Dictionary* [online]. Huntingdon Valley, PA: Farlex, 2003 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <https://www.thefreedictionary.com/hating>

⁷¹ *Oxford studijní slovník: výkladový slovník angličtiny s českým překladem*. 1st pub. Oxford: Oxford University Press, 2010. x, 1094 s., s. 367. příl. ISBN 978-0-19-430655-3.

⁷² Hatred Synonyms, Hatred Antonyms. *Thesaurus* [online]. Dictionary, LLC., 1995 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <http://www.thesaurus.com/browse/hatred>

osobě, sociální skupině nebo objektu. Bývá charakterizována radostí z neštěstí druhého, přáním poškodit nebo způsobit bolest nenáviděnému člověku.⁷³

Pro účely této diplomové práce budeme dále používat pojem nenávistné komentáře, který můžeme považovat za synonymum k pojmu „hating“.

7.2 Hate Speech

Jde o nenávistný projev, jehož cílem je napadat nebo urážet osoby či skupiny na základě národnostního původu, etického původu, barvy pleti, náboženského vyznání, pohlaví, sexuální orientace nebo zdravotního postižení.⁷⁴

Hate Speech lze definovat také jako stanovisko, které veřejně vyhrožuje nebo ponižuje skupinu obyvatel definovanou na základě rasy, etnika či náboženského přesvědčení, volá po násilných nebo perzekučních opatřeních vůči těmto skupinám nebo podněcuje nenávist nebo opovržení vůči nim. Jedná se tedy o poněkud širokou definici.⁷⁵

Hate Speech není v ČR novým fenoménem, spolu s rychlým rozmachem komunikace na sociálních sítích však můžeme pozorovat novou dynamiku jeho šíření. Jedním z prvních příznaků tohoto procesu byly nenávistné projevy vůči Romům související s vlnou protiromských demonstrací a pochodů, které vrcholily mezi lety 2011 a 2013. Od roku 2014 se pak na sociálních sítích stále častěji setkáváme s projevy nenávisti vůči migrantům, které souvisí s existujícími předsudky a xenofobními tendencemi. V evropském i českém kontextu se již objevily snahy o upozornění na tento negativní fenomén a jeho výzkum. Mezi ty nejvýznamnější patří např. projekt Rady Evropy No Speech Movement nebo současné aktivity Agentury pro sociální začleňování.⁷⁶

Pro konkrétnější vymezení můžeme za nenávistné projevy považovat ty, které obsahují přirovnání lidí ke zvířatům, hmyzu atd.; vsugerování čtenářům, že jim od nějaké skupiny hrozí nebezpečí; vsugerování čtenářům, že jim od nějaké skupiny hrozí

⁷³ *Encyklopedický slovník*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1993, s. 736.

⁷⁴ Hate speech. *Dictionary.com: Meanings and Definitions of Words at Dictionary.com* [online]. Dictionary.com, LLC., 1995 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <http://www.dictionary.com/browse/hate-speech>

⁷⁵ HRDINA, Matouš, Hana DAŇKOVÁ a Liudmila KOPECKÁ. Projevy agrese v online prostoru a na sociálních sítích. In: *Pomáhejte s námi: Člověk v tísní* [online]. Praha 2: Člověk v tísní [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/553/file/1459365027-hate-speech-zaverecnazprava-final-verze.pdf>

⁷⁶ Tamtéž

narušení jejich čistoty, identity nebo integrity; výzvy k diskriminaci, vyhánění, zabíjení apod.⁷⁷

V rámci Hate Speech rozlišujeme také pojem Dangerous Speech, který je užší. Zatímco Hate Speech nejčastěji ubližuje přímo (např. urážkou citů či důstojnosti lidí), Dangerous Speech nejvíce škodí svou nepřímostí, protože přesvědčuje vlastní skupinu, aby se bála, nenáviděla, popřípadě násilně jednala vůči jiné skupině. V okamžiku, kdy má projev nezanedbatelnou šanci vytvořit podmínky pro vznik násilí jedné skupiny vůči druhé, s ohledem na okolnosti, při nichž vznikl nebo byl šířen, jedná se o tzv. nebezpečný projev.⁷⁸

7.3 HateFree Culture (Kultura bez nenávisti)

Jedná se o projekt Agentury pro sociální začleňování při Úřadu vlády České republiky, jehož cílem je reagovat na nenávistné projevy zaměřené proti různým etnickým, sociálním, náboženským nebo sexuálními skupinám. Členové týmu chtějí o těchto citlivých a občas i kontroverzích tématech vést dialog, nejen nečinně přihlížet. Dále se snaží přinášet a sdílet informace a poskytnout prostor pro příběhy obětí (ale i útočníků) násilí z nenávisti. V neposlední řadě projekt usiluje také o vyvracení fám (např. hoaxů) a předsudků vůči různým skupinám obyvatel.⁷⁹

Hlavními nástroji projektu HateFree Culture je facebooková stránka HateFree Culture a web. Ten obsahuje také online nástroj pro vyvracení nejčastějších mýtů, hoaxů a nenávistných stereotypů, tzv. Hejtomat.⁸⁰

Za zmínku stojí kampaň s názvem *J sme v tom spoločně*, která se zaměřuje právě na nenávistné projevy v prostředí internetu. Kampaň upozorňuje nejen na zjištění, že se během roku 2015 objevilo na českých internetových stránkách téměř dva a půl miliónu nenávistných komentářů, ale i na to, že tyto nenávistné komentáře mohou být zaměřeny proti každému z nás (tedy nejen proti příslušníkům menšin). Často se totiž nenávistné komentáře týkají lidí z důvodu jejich vzhledu, názorů, profese atd. Cílem této kampaně

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ What is Dangerous Speech? *Dangerous Speech Project* [online]. Dangerous Speech Project, 2010 [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: <https://dangerousspeech.org/the-dangerous-speech-project-preventing-mass-violence/>

⁷⁹ Co je HateFree: HateFree Culture. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 2014 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/o-nas/o-hate-free>

⁸⁰ Vznikla iniciativa HateFree Culture, chce zvýšit povědomí o násilí z nenávisti. *Víkend: Deník Referendum* [online]. Brno: Vydavatelství Referendum s.r.o, 2009, 2014 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/19234-vznikla-iniciativa-hatefree-culture-chce-zvysit-povedomi-o-nasili-z-nenavisti>

je, aby se lidé snažili online prostor kultivovat, a především sami přemýšleli nad tím, než nějaký nenávistný komentář napíšou, protože se sami kdykoli mohou stát terčem nenávisti.⁸¹

Kampaň obsahuje portréty více než čtyřiceti osobností, které se nechaly vyfotografovat ve svém každodenním životě. Tyto fotografie doprovází nenávistné komentáře, které osobnosti obdržely emailem nebo které se objevily se v diskuzních fórech a na sociálních sítích. Mezi osobnosti, které vystoupily se svým portrétem, patří nejen veřejně známé osobnosti jako zpěvačka Tonya Graves, herec Lukáš Hejlík, vlogger Martin Rota atd., ale také lidé z řad muslimů, Vietnamců, Romů, seniorů, homosexuálů, lidé s onemocněním HIV/AIDS, bývalí uživatelé drog apod.⁸²

⁸¹ Jsme v tom společně: HateFree Culture. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 2015 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/aktuality/1210-jsme-v-tom-spolecne>

⁸² Tamtéž

8 Druhy nenávistných komentářů

V této kapitole si na základě analýzy příspěvků v diskuzích na webových stránkách (Novinky.cz, iDNES.cz, apod.) a sociální síti Facebook popíšeme jednotlivé druhy nenávistných komentářů, tedy jednotlivé skupiny, na které lidé těmito komentáři útočí. Uvedeme jednotlivé kauzy, zařadíme je do příslušné kategorie a uvedeme si reálné komentáře k těmto kauzám, které obsahují prvky nenávisti.

Zaměříme se přitom na komentáře, které obsahují přirovnání lidí ke zvířatům, hmyzu atd.; výzvy k diskriminaci, vyhánění, zabíjení, mlácení; prvku rasismu; pejorativní označení, zesměšňování či vulgarismy.

8.1 Nenávistné komentáře proti příslušníkům etnických skupin

Pojem etnická skupina (nebo také etnikum, národ, kmen) vyjadřuje členění lidstva na skupiny pomocí kulturně vyjádřených odlišností a totožností jejich členů. Příslušnost k určité etnické skupině lze určovat jednak podle komponentů zjevných (jazyk, rasa, kultura), jednak podle komponentů subjektivních (etnická identita). Na základě etnicity se členové etnické skupiny buď sami vědomě odlišují od členů jiných etnických skupin, nebo jsou jako odlišní vnímáni. Právě na základě této odlišnosti mohou být vylučováni ze společnosti a následkem toho mohou být znevýhodňováni v dělbě práce, přístupu ke vzdělávání nebo, v případě „hatingu“, obětí nenávistných komentářů.⁸³

1. kauza: Fotka prvňáků z Teplic

Jedná se o případ z listopadu 2017, kdy vlnu nenávistných komentářů vyvolalo tablo prvňáků z teplické základní školy Plynárenská, zveřejněné na webu Teplického deníku. Tablo prvňáčků z velké části tvoří žáci romského, arabského či vietnamského původu, kteří se stali terčem právě těchto nenávistných komentářů⁸⁴:

„Tam by sednul granát jak prdel na prkýnko.“ (Facebook)

„Ještě že jsou ze ZŠ Plynárenská. Řešení se přímo nabízí...“ (Facebook)

„Okamuro, vyžeň to už konečně z republiky.“ (Facebook)

„Multikulturní sračka“ (Facebook)

⁸³ Člověk v tísní. Etnikum (etnická skupina). *Varianty* [online]. Praha 2: Člověk v tísní [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/4-etnikum-etnicka-skupina>

⁸⁴ Fotka prvňáků z Teplic vyvolala vlnu nenávisti, škole hrozí podřezáním krků. *IDNES.cz: s námi vítě víc*[online]. Praha: MAFRA, 1999, 6. 11. 2017 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: https://usti.idnes.cz/tablo-prvnaci-teplice-nenavist-hate-free-ff2-/usti-zpravy.aspx?c=A171106_100844_domaci_nub

„No jo, Ahmedi a El Khalilové budou jistě česká jména. Tak do téhle třídy by moje děcko prostě nechodilo. Ty 2 asistentky, už jen to ukazuje, co to bude za spodinu, u nás v 1. třídě byla jen jedna učitelka. Jak to má být.“ (Facebook)

Tyto komentáře pochází z facebookové skupiny Neklan, jež na své zdi sdílí především protiuprchlické příspěvky. Správce skupiny fotografií prý nijak neupravoval a ponechal ji bez komentáře. K případu vyjádřil následovně: *„Fotografii teplotické multikulturní třídy jako první zveřejnil web teploticky.denik.cz. Tato fotografie obsahovala i jména žáků. Tak jako mnozí uživatelé sociální sítě Facebook, jsme vytvořili screen fotografii a nabídli ji na stránce k všeobecné diskusi...Je naprosto v pořádku vyvolat diskusi, ať už se týká jakéhokoliv tématu. Druhý den po zveřejnění příspěvku Deník jména dětí z multikulturní třídy odstranil. Stejně tak stránka Neklan odstranila příspěvek s fotografií se jmény žáků. Komunitní stránka Neklan bude i nadále zveřejňovat příspěvky vyvolávající diskusi, a to i takové, které se týkají nefunkčního multikulturalismu.“⁸⁵*

Avšak kromě příspěvků na Facebooku škola obdržela také nenávistný email, ve kterém stálo, že si zaměstnanci školy mají počkat, až jim někdo v jejich škole podřeže krk. Ředitelka školy Marcela Prokúpková se nikdy s žádným podobným případem nesešla a domnívá se, že nenávistné komentáře jsou důsledkem výsledků proběhlých voleb, kdy na čtvrtém místě skončila strana SPD s protimigrantským programem.⁸⁶

Co se podání trestního oznámení týče, není podle koordinátora HateFree Culture v podobných záležitostech lehké uspět. Tvrdí, že je velmi často těžké dohledat nebo prokázat identitu člověka, který za skupinou stojí. Avšak Facebook v tomto ohledu čím dál více spolupracuje a s odhalováním identity pomáhá.⁸⁷

2. kauza – Zpěvák Radek Banga

Nenávistné komentáře často bývají namířeny i proti veřejně známým osobnostem. Jako příklad si uvedeme kauzu zpěváka Radka Bangy.

Lídr skupiny Gipsy.cz Radek Banga čelil v roce 2016 rasistickým nadávkám a výhrůžkám. Důvodem byl jeho odchod ze sálu Hudebního divadla v Karlíně, kde se předávaly ceny Český slavík Mattoni 2016. Jednalo se o výraz protestu proti druhému

⁸⁵ Tamtéž

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ Tamtéž

místu v kategorii kapela, které získala skupina Ortel. Ta je spojována s krajní pravici a kritici jí vyčítají xenofobní texty namířené proti příslušníkům menšin.⁸⁸

Radek Banga svůj čin následně komentoval na svém facebookovém profilu. Vyjadřuje v něm své zarmoucení nad tím, že zjevnému propagování nacismu přihlížel celý sál a většina i tleskala. Odkazuje také na historii, kdy připomíná fakt, že naši dědečkové byli možná v odboji, mnohdy za to zaplatili i životem. V souvislosti s tím zmiňuje svého dědečka a jeho bratry, kteří zahynuli v koncentračním táboře. Poukazuje také na podobnost nacistického znaku (umrlčí lebky) a loga na košilích skupiny Ortel, ve kterých cenu přebírali.⁸⁹ Tento komentář posléze vyvolal vlnu nenávistných komentářů, které se týkaly jednak etnické příslušnosti zpěváka a výzev k návratu do Indie, ale také smrti či narážek na zplynování. Uvedeme si některé z nich:

„Na toho čuráka dvojnásobný plyn.“ (Facebook)

„No jo klasické ublíženej cigoš...táhni do Indie vole.“ (Facebook)

„drž hubu bango!!! tu vaši parazitující cikánskou nepracující línou nepřizpůsobivou uřvanou, jen bordel dělající menšinu, tady živíme z našich daní...“ (Facebook)

„Banga jsi jen černý šašek...“ (Facebook)

„Skurveny negre“ (Facebook)

„Banga, no ty tvé texty, to jsou fakt ultrasračky!!! Jsi vážně odporný hnus a měl by jsi držet tu svou zasranou tlamu.“ (Facebook)

„špíno“ (Facebook)

„Banga je cigoš a bojí se plynu jako všechny ty mrdky přivandrovaný.“ (Facebook)

„zmrde!!! zhebni“ (Facebook)

⁸⁸ FEREBAUER, Václav. Banga za protest proti Ortelovi čelí rasistickým nadávkám i výhrůžkám smrtí
Zdroj: https://zpravy.idnes.cz/radek-banga-vyhruzky-tomas-ortel-cesky-slavik-gipsy-cz-pgr-/domaci.aspx?c=A161129_110614_domaci_fer. IDNES.cz: *s námi víte víc* [online]. Praha: MAFRA, 1999, 29. 11. 2016 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/radek-banga-vyhruzky-tomas-ortel-cesky-slavik-gipsy-cz-pgr-/domaci.aspx?c=A161129_110614_domaci_fer

⁸⁹BANGA, Radek. TOTO JE VELMI DŮLEŽITÉ A PROSÍM DOČTĚTĚ TO DO KONCE!! AŽ NEZVÍTĚZÍ ZLO, ALE DOBRO! DĚKUJI!. Facebook [online]. 27. 11. 2016 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1335736183135769&set=a.143047189071347.23674.100000981995594&type=3&theater>

„Pane Radek Banda vy byste potřeboval pravděpodobně sprchu i pře to, že jste zajímavý exemplář čmouda, jelikož pravděpodobně umíte číst a psát stejně stále neumíte přemýšlet čili sprcha ala plyn na krysy by možná zabrala.“ (Facebook)

„Spiny spalit je“ (Facebook)

„Ano, tak se tleská nacismu, teď už zbývá ho rozšířit, co nejvíc to půjde, protože takoví kokoti černí, Židi a tak dál musí opustit naši vlast, bílou vlast, Evropu a táhnout někam do prdele, nebo ještě lépe poslat je do plynu jako dřív.“(Facebook)

Autorem posledního komentáře je dvacetiletý student David Šmíd, kterému byl v srpnu roku 2017 okresním soudem v Kladně udělen trest 100 hodin veřejně prospěšných prací. Šmíd podle státní zástupkyně svým facebookovým příspěvkem schvaloval a projevoval sympatie k nacistickému a neonacistickému hnutí. Šmíd se hájil tím, že příspěvek napsal v afektu a sympatie k nacismu odmítl: *„Neřadím se k nim. Rozhodně tak nevypadám. Jen si myslím, že když někdo dostane cenu, tak nemá cenu odcházet. Myslím, že kdyby pan Banga dostal cenu, tak by taky nikdo neodešel. Z mého hlediska jsem jednal ne z hlediska rasového, ale z lidského... Když jsem si to zpětně přečetl, tak jsem to nenapsal tak, jak jsem to myslel. Určitě nemám nic proti Židům. Nevím, proč jsem se zachoval tak hloupě. Napsal jsem panu Bangovi i omluvu přes Facebook. Kdyby bylo možno omluvit se mu osobně, tak bych taky rád učinil.“⁹⁰*

Kromě Šmída byl obviněn i dvaatřicetiletý Aleš Rozsival z Prostějova Ten bývá spojován s výhrůžnými e-maily, které v roce 2013 obdržela poslankyně Jana Černochová.⁹¹

O nedokonalosti právního systému v oblasti nenávistných komentářů informuje i Bangova zástupkyně Klára Kalibová, která nesouhlasila s vyjádřením soudce. Podle něj v tomto případě není poškozeným Banga, protože byť se nenávistný komentář objevil na jeho Facebooku, nebyl směřován konkrétně proti němu, ale proti všem Romům, Židům a lidem tmavé pleti.

Podle Kalibové je případ ostudou českého právního systému. *„Z desítek podezřelých byla policie schopna obvinít dva. Případ je řešen bez metodického vedení.“*

⁹⁰ Ire. Mladík na Bangově Facebooku hrozil Židům, musí odpracovat sto hodin. *IDNES.cz: s námi víte více*[online]. Praha: MAFRA, 1999, 24. 8. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z:

https://zpravy.idnes.cz/radek-banga-soud-vyhruzky-09n-/krimi.aspx?c=A170823_223741_domaci_Ire

⁹¹ Tamtéž

Práva poškozeného jsou dlouhodobě negována. Většina pachatelů odejde nepotrestána, veřejnost se bude domnívat, že vyhrožování a stalking na sociálních sítích jsou normální.“⁹²

3. kauza – Černošský model v letáku obchodního řetězce Lidl

Obchodní řetězec Lidl čelil v lednu roku 2017 nenávisným komentářům poté, co do svého akčního letáku použil černošského modela.⁹³

Jako jeden z prvních se do verbálních útoků pustil Vítězslav Novák, šéf pražské SPD Tomia Okamury: „*Od letáku v České republice čekám typicky české modely a ne multikulturní dovoz.*“ Jeho výrok je tedy v rozporu s tím, co lze nalézt v programu SPD, tedy tezi, že SPD nehlasá nenávist k žádnému národu, rase, kultuře nebo náboženství.⁹⁴

Mezi další rasistické komentáře, které se na facebookové stránce obchodního řetězce Lidl objevily, můžeme uvést:

„...Proč se ve vašich letáčích pro naši Českou republiku neustále objevují modelové NEGROIDNÍHO typu?“ (Facebook)

„Proč je zase v katalogu negr? Spletli jste si africké pobočky a českými nebo je vám jen vadí, že u vás Češi nakupují?“ (Facebook)

„Chci se zeptat, jestli tento černý model je opravdu nutný, ve vašem letáku?“ (Facebook)

„Proč máte na reklamním letáku černocho, víte že tím štvete hodně lidí, kteří ty darmožrouty a parazity nemůžou ani cítit a bojí se jich...Jestliže propagujete zboží v Česku a pro Čechy odstraňte ty multikulti pičoviny! Zatím ještě platí, že my jsme tady doma!!! Takovou reklamou si odradíte spousty vlastenců – zákazníků!!!“ (Facebook)

„Jsem docela zhnusená, nejen že se nám média snaží podsouvat multi kulty, která nefunguje, a je to řízená genocida bílé rasy, ještě vy dáte do letáku černocho. Proč? Dostali jste to nařízeno? Evropa je bílá, Afrika je černá, Asie žlutá, tak je to odjakživa.

⁹² Tamtéž

⁹³ Lidl čelí kritice rasistů kvůli černochovi v letáku. Ustupovat nehodlá. *IDNES.cz: s námi víte víc*[online]. Praha: MAFRA, 1999, 4. 1. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/lidl-reklamni-letak-cernoch-rasiste-facebook-f3g-/domaci.aspx?c=A170104_102151_domaci_jw

⁹⁴ Tamtéž

Nikdy jste černocho do letáku nedávali, a najednou ano, to zavání opět další propagandou.“ (Facebook)

„Máte o pravidelného zákazníka méně. V Česku, kde žije 99,9 procenta bělochů, mi černocho na letáku vadí. Udělal by tohle Lidl třeba v černošské zemi? Už u vás nic nekoupím!“ (Facebook)

S podobnými reakcemi se řetězec Lidl setkal i v minulosti, avšak nikdy v takové míře. Mluví Lidlu Zuzana Holá uvedla, že řetězec se v reklamě zaměřuje na propagaci zboží a jakoukoli rasovou manipulaci nebo upřednostňování odmítá. Na jeden z nenávistných příspěvků na své sociální síti Lidl reaguje: „...jsme v Evropě v 21. století, kde spolu soužijí různé rasy. A protože Lidl najdete také po celé Evropě, nevidíme rozdíly. Čím více ze světa totiž poznáte, tím větší toleranci vůči jiným máte. Proto jsou naši modelové ze všech koutů světa.“⁹⁵

4. kauza – Miminko s kurdským otcem

Projevy nenávisti vyvolala fotka chlapečka narozeného v Třinci, jehož rodiče mají české, vietnamské a kurdské kořeny. Fotka se objevila v červenci roku 2017 na facebookových stránkách WeAreHereAtHome (xenofobní a protiuprchlická stránka, v současnosti již zrušena a přejmenována na Zprávy.cz). Správce této stránky sdílel snímek s komentářem „adekvátní odpovědi na narození Ibrahima K. by bylo narození tří Janů Nováků“.⁹⁶ Následně se pod fotkou objevila řada nenávistných komentářů:

„GRATULUJI TŘINECKÉ ZOO“ (Facebook)

„jako krysy!!“ (Facebook)

„tak kurva a už se rozmnožujou, to je v hajzlu!“ (Facebook)

„No fuj už se tu Rudi muslimaci to. Hnus!“ (Facebook)

„Tyhle netvoři, nezám, strčte si ho do pryč!!! Nejradaši do Afriky. (Facebook)

⁹⁵ BJA. V Česku se stal tématem i černocho na letáku. Lidl čelí kritice. *Novinky.cz: nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. BORGIS, 2003, 4. 1. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/425396-v-cesku-se-stal-tematem-i-cernocho-na-letaku-lidl-celi-kritice.html>

⁹⁶ WIRNITZER, Jan. "Okamžitě utopit." Miminko s kurdským otcem přivítaly v Česku nenávistné komentáře, řeší je policie. *Aktuálně: Aktuálně.cz* [online]. Economia, 1999, 10. 1. 2018 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/okamzite-utopit-miminko-s-kurdskym-otcem-privityaly-v-cesku-n/r~e828ab52f53f11e7aabeac1f6b220ee8/>

„Ibrahim K. běžte s ním do prdele.“ (Facebook)

„umí štěkat?“ (Facebook)

„Okamžitě utopit“ (Facebook)

Případem se zabývá policie, avšak s ohledem na jeho citlivost a věk dítěte neposkytuje žádné další informace.⁹⁷

Na dotaz, proč správce stránky WeAreHereAtHome nenávislné komentáře nemaže, reaguje tím, že když vymažete něčí názor z diskuze, neznamená to, že jste jeho názor změnil. Samotný Facebook už léta čelí kritice, že xenofobní a rasistické útoky nemaže. Lidem, kteří takové příspěvky ohlásí, často dorazí jen automatická odpověď, že správci příspěvek zkontrolovali a že neporušuje zásady komunity. Důvodem může být i to, že nahlášené příspěvky velmi často řeší jen automatizované systémy, které nedokážou vyhodnotit kontext příspěvku.⁹⁸

5. kauza – Romové nemusí v obchodech platit za máslo

V říjnu roku 2017 se na sociální síti Facebook šířila informace, že Romové nemusí platit v obchodech za máslo. Za šíření této zprávy je zodpovědný Marek Haltuf, který situaci popisuje následovně: „Byl jsem v obchodě...přede mnou byla menšina, vybrali si máslo a pak vytáhli papír ze sociálky...prodavačka ho potvrdila a odešli. Ptal jsem se, co to bylo a ona mi sdělila, že jsou sociálně slabí, tak jim stát platí máslo...“⁹⁹ Důležité je upozornit na to, že autor této zprávy věděl, že se jedná o hoax (zprávu převzal z facebookového profilu Jakuba Kodyma). Při jejím psaní imitoval pravopisné chyby, nadbytek vykřičníků, Caps Lock, absenci mezer za čárkami apod. stejně jako tvůrci hoaxů. Důvodem, proč tento hoax rozšířil, byl jeho zájem o to, kdo bude příspěvek sdílet a jak jej budou ostatní komentovat.¹⁰⁰ Mezi komentáři můžeme opět nalézt prvky nenávisti:

„Ať se udusi, poblijou a poserou smejdi kokosacky“ (Facebook)

⁹⁷ Tamtéž

⁹⁸ Tamtéž

⁹⁹ HALTUF, Marek. Tento článek je vyvrácený hoax. *Facebook* [online]. 23. 9. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/marre.subculture/posts/1582127908514623?pnref=story>

¹⁰⁰ HALTUF, Marek. Šok v koloniálu. *Britské listy* [online]. Praha: Občanské sdružení Britské listy, 1996, 6. 10. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://blisty.cz/art/88348-sok-v-kolonialu.html>

„No jo vychcany cikani nemakacenska a stat to jeste podporuje nechal bych je chcipnout nebo at tahnou do hajzlu.“ (Facebook)

„kur... jedny“ (Facebook)

„Ti černí svině máj všechno od našeho skurveneho států proč živime ti skurvisini.“ (Facebook)

„Sdílet ne střílet to chce“ (Facebook)

„A ČERNÝ budou jen š*kat, krást, hrát automaty a okupovat sociálku...“ (Facebook)

„...nepřizpůsobiví šmejdi...“ (Facebook)

„...vystřílet tu havěť...“ (Facebook)

Příspěvek se také velmi rychle rozšířil. Během deseti dnů byl sdílen cca 1500x. Marek Haltuf poté vše uvedl na pravou míru a na svém facebookovém profilu napsal, že se jednalo o hoax.¹⁰¹

8.2 Nenávistné komentáře proti příslušníkům náboženských skupin

Náboženství je souhrnné označení jevů, které souvisejí se vztahem člověka k tomu, co jej přesahuje. Zahrnuje také lidské představy o nadpřirozeném světě, zkušenosti nebo praktické projevy náboženské víry. Vytváří si svébytné tradice, instituce, představitele či nositele funkcí, někdy i soustavu nauk. Mezi náboženství můžeme řadit křesťanství, buddhismus, islám, taoismus, hinduismus, židovství a mnoho dalších.¹⁰²

1. kauza – Muslimská komunita žijící v Česku

Na českém internetu se šíří velké množství nenávistných projevů vůči muslimům a islámu. Potvrzuje to i průzkum iniciativy HateFree Culture, podle kterého jsou až tři čtvrtiny z nich velmi negativní. Nejčastěji padají slova jako negr, verbež, opice nebo horda.¹⁰³

¹⁰¹ Tamtéž

¹⁰² *Ottova encyklopedie A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004, s. 658.

¹⁰³ ZAVORAL, Petr. Analýza: Valí se na nás hordy verbeže, negrů a primitivů. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 29. 7. 2015 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/analyzy/1049-analyza-verbez>

Podobné negativní komentáře můžeme najít i v diskuzi pod článkem, který informuje o muslimské komunitě žijící v Praze¹⁰⁴:

„Co slimák, to šmejda“ (domaci.eurozpravy.cz)

„...rudá verbež se musí hubit ohněm a mečem tak jak to stojí v bibli.“ (domaci.eurozpravy.cz)

„...nechci v Čechách mešity a baby v prostěradlech.“ (domaci.eurozpravy.cz)

„...jejich pedofilie je do nebe volající, prznění a znásilňování je jejich symbolem, dokonce jim to nařizuje korán a spousta dalších zvěrstev, kterých se dopouštějí a oni se d i v í, že je všichni nenávidí.“ (domaci.eurozpravy.cz)

„Slimáci táhněte. My k vám taky nelezeme.“ (domaci.eurozpravy.cz)

„Hitler byl ubohý břídil proti Mohamedovi, nemá na svědomí tolik mrtvých jako ten pouští lupič, vrah, pedofil, lhář a podvodník!“ (domaci.eurozpravy.cz)

„Nelíbí se vám tu slimáci? Tak si sbalte kufr a táhněte do řiti.“ (domaci.eurozpravy.cz)

„To by byla skvělá příležitost vytáhnout ČZ75 a všechny je složit.“ (domaci.eurozpravy.cz)

„V mešitách to jsou ing. lékaři architekti a mimo ní dobytek.“ (domaci.eurozpravy.cz)

„...takový ukňouraný ksindl k ničemu nepotřebujeme.“ (domaci.eurozpravy.cz)

„islám je pro primitivní blbě lidi a slouží k jejich ovládnutí.“ (domaci.eurozpravy.cz)

V tomto případě se jedná pouze o jednu diskuzi k internetovému článku, ale podobných komentářů můžeme v různých diskuzích najít stovky.

2. kauza – Muslimové dražící ženy přímo v ulicích Londýna

¹⁰⁴ ČEM. Muslimská komunita v Česku je plná lékařů a inženýrů, přesto čelí velké nenávisti, zlobí se Al Jazeera. 2009, 14. 11. 2017 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://domaci.eurozpravy.cz/zivot/207037-muslimska-komunita-v-cesku-je-plna-lekaru-a-inzenyru-presto-celi-velke-nenavisti-zlobi-se-al-jazeera/>
Zdroj: <http://domaci.eurozpravy.cz/zivot/207037-muslimska-komunita-v-cesku-je-plna-lekaru-a-inzenyru-presto-celi-velke-nenavisti-zlobi-se-al-jazeera/>.

Na sociální síti Facebook se v únoru roku 2018 začalo šířit video zachycující muslimy dražící ženy přímo v ulicích Londýna. V komentářích k tomuto videu se objevoval strach a znechucení nad tím, jak se taková situace může odehrávat v Evropě, a také nenávistné komentáře namířené proti muslimům.¹⁰⁵ Uvedeme si některé z nich:

„Hrozné, ty naše sluníčkářské trubky už se na to těší, až si je vydraží nějaký zvrácený primitivní Alláhem vypatlaný „vědec“...!“ (Facebook)

„Odporný hovada, tenhle středověk do Evropy nesmí a ty co to už jsou tak vyhnat hmus to je.“ (Facebook)

„kurva kde jsou ti snajpri odstřelte ty zkusvene muslimske hovada !!!!!“ (Facebook)

„Hitlera na ty kurvy...“ (Facebook)

Avšak v tomto případě se jedná o hoax. Záznam sice skutečně pochází z Londýna, zachycuje však představení kurdských aktivistů z roku 2014, kteří na ulici v Londýně uspořádali fiktivní trh se sexuálními otrokyněmi, aby tak upozornili na nekalé praktiky a zločiny Islámského státu. Jeden z aktivistů uvedl, že chtěli upozornit na to, že se to může dít i v ulicích Londýna. Avšak i přes to, že média na šíření hoaxu upozornila již před dvěma lety, záznam doposud stažen nebyl a stále je šířen v zavádějícím kontextu.¹⁰⁶

3. kauza – Neziskové organizace vyučují v brněnské škole islám

V březnu roku 2017 se na facebookové stránce Miloš Zeman – prezident ČR (neoficiální fanouškovská stránka) objevily fotografie dětí ze základní a mateřské školy v Brně, které zachycují jejich zapojení do vzdělávacího projektu EDISON (posláním projektu je poskytnout zeměpisné informace o různých zemích, zajímavosti o kulturních rozdílech apod.), který se týkal také informací o Iráku.¹⁰⁷

Stránka Miloš Zeman – prezident ČR však fotografii sdílela se zavádějícím komentářem: *„Neziskovky v tichosti vyučují na českých školách děti multikulturalismu*

¹⁰⁵ HOAX: Muslimové draží ženy přímo v ulicích Londýna. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 7. 2. 2018 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2590-muslimove-drazba-londyn>

¹⁰⁶ Tamtéž

¹⁰⁷ Manipulace: Neziskovky vyučují v brněnské škole islám. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 16. 3. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2030-edison-brno>

a islámu!“¹⁰⁸, ke kterému připojila článek (který však se školou nijak nesouvisí) o političce KDU-ČSL, která vyhrožuje sociálkou rodičům, kteří nepošlou své dítě na multikulturní akce. Fotografie nasdílela také facebooková stránka Bubáci v Evropě.¹⁰⁹ Pod oběma sdílenými příspěvky se objevily nenávistné komentáře:

„špína...“ (Facebook)

„No tak tohle zkoušet na moje dítě, tak jim tu školku/školu jdu rovnou podpálit a ty spindiry co tam tomu velí pořádně proliskat.“ (Facebook)

„Do Evropy ten hnus nepatří“ (Facebook)

„Tlamu bych jim rozkopal. Jestli tohle bude někdo učit moje vnoučata zle dopadne.“ (Facebook)

„...ihned bych tam vletel a striskal drzku tomu sracovi cernymu...nikdo nebude ucit deti temto hnusum...“ (Facebook)

„Humus islám...“ (Facebook)

Jedna z matek se rozhodla podat trestní oznámení na PČR na neznámého pachatele z důvodu šíření fotek bez souhlasu rodičů pod lživým textem. Dodala, že setkání v mateřské školce bylo pouze o zpěvu a tanci a výše zmíněné facebookové stránky fotografie zneužily z důvodu manipulace a šíření nenávisti.¹¹⁰

4. kauza – Muslim na ulici šlapal na tříleté dítě

Vlnu nenávistných komentářů vyvolalo video sdílené v červnu 2016. Údajně je na něm zachycen muslim, který na ulici kope do dítěte a šlape po něm. Video bylo doplněno o tento komentář: „Muslim má právo presadzovať svoje náboženstvo. Takto sa vysporiadal s 3 ročným kresťanským deckom. Čo sa bude diať v Európe, ak je toto

¹⁰⁸ Neziskovky v tichosti vyučují v českých školách děti multikulturalismu a islámu. Facebook [online]. 5. 3. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/MilosZemanPrezidentCR/>

¹⁰⁹ Manipulace: Neziskovky vyučují v brněnské škole islám. HATE FREE CULTURE [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 16. 3. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2030-edison-brno>

¹¹⁰ Manipulace: Neziskovky vyučují v brněnské škole islám. HATE FREE CULTURE [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 16. 3. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2030-edison-brno>

povolená ideológia a politici to podporujú?” a následně bylo sdíleno více než 1200 lidmi.¹¹¹ Pod videem se objevovaly například tyto komentáře:

„Zkurvysinska svině jestli tady ty kurvi náš stát přitáhne, tak si svině začnu střílet a ty zmrdy a buzeranty ze sněmovny přejedu autem.“ (Facebook)

„Na místě bych toho zmrda vlastníma rukama umlátíl!!! Ale tohle nikdo z těch kurec v europarlamentu nevidí. Těm zasrancům co propagují imigraci bych ustřelil palici.“ (Facebook)

„Mučil bych ho, dokud by nezdechl – ZKURVENÝ MUSLIM“ (Facebook)

„Každého muslima ubit, dokud dýchá, aby pochopili, že jsme tu doma...“ (Facebook)

„Zabit ho měli zmrda muslimského, pokud toto dopustíme tady u nás budeme plakat.“ (Facebook)

„...ten migrant si nezaslouží, aby žil.“ (Facebook)

„...ten skurvenec černý...byl by sem ho dokud by nezdechl špína.“ (Facebook)

„smrt všem muslimům!!!“ (Facebook)

„Ještě tu někdo chce tvrdit, že tato podřadnej muslimskej hnůj má právo na život?!!!!!! (Facebook)

V tomto případě se opět jedná o hoax. Video bylo natočeno v čínské provincii Shanxi a je na něm zachycen devětadvacetiletý muž, který napadl dvouletého chlapce hrajícího si na ulici. Pachatel byl zadržen a podle informací trpí schizofrenií.¹¹²

Video tedy nemá žádnou souvislost s islámem.

5. kauza – Muslimky okradly bílého muže

V polovině května 2017 sdílela facebooková stránka WeAreHereAtHome videozáznam, na němž jsou zachyceny tři ženy podílející se na krádeži v klenotnictví. Video bylo sdíleno s komentářem „Sehraný tým – tři muslimky využily okamžiku a obohatily se“. Jedná se však o manipulaci a snahu o vyvolání nenávisti ze strany

¹¹¹ HOAX: Muslim na ulici šlape na tříleté křesťanské dítě. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 4. 7. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2272-napadeni-dite-cina>

¹¹² Tamtéž

správců výše zmíněné facebookové stránky. Video má navozovat dojem, že bychom se v ČR měli obávat kriminality lidí z muslimských zemí.¹¹³

Původní videozáznam byl pořízen v klenotnictví v Egyptě a ukazuje pouze to, že v Egyptě (podobně jako v dalších zemích) dochází ke krádežím.¹¹⁴

Komentáře pod videem opět obsahovaly prvky nenávisti:

„doufám že kurvám usekají ruce“ (Facebook)

„Tohle sviním špinavejm zaostalejm jde dobře.“ (Facebook)

„kdo říká že to nejsou svině na odstřel?“ (Facebook)

„Svině smradlavé“ (Facebook)

„zastřelit“ (Facebook)

„Verbeš prašivá“ (Facebook)

„v každém případě je to hnus zamotaněj do hadru“ (Facebook)

„Mrdky“ (Facebook)

„Useknout ruce“ (Facebook)

8.3 Nenávistné komentáře proti příslušníkům homosexuální orientace

Homosexualita je vrozená či získaná atypická sexuální orientace na jedince stejného pohlaví. Homosexuálové jsou největší sexuální menšinou v populaci, přičemž u mužů je výskyt této orientace častější. Její příčiny nejsou plně vyjasněny, avšak pravděpodobně spolupůsobí předem dané vlohy, vlivy raně dětského prostředí, vzory z mládí a kulturní hodnocení homosexuálního chování. Rozpoznání a uvědomění si své orientace často činí jedincům v době dospívání psychické problémy.¹¹⁵

¹¹³ Manipulace: Tým muslimek okrádá bílého muže. Takto oplácí naši pomoc. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 9. 6. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2212-zlatnik-egypt>

¹¹⁴ Tamtéž

¹¹⁵ *Ottova encyklopedie A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004, s. 360.

1. kauza – Matěj Stropnický přiznal, že je gay

Nenávistné komentáře vyvolala v říjnu roku 2017 zpráva o tom, že šéf Strany zelených Matěj Stropnický je gay. Uvedeme si některé z příkladů těchto komentářů, které se objevily v diskuzi pod zprávou.¹¹⁶

„Ale fuj!“ (iDNES.cz)

„Broskvičko.“ (iDNES.cz)

„normální buzeranti“ (iDNES.cz)

„je mě na zvracení“ (iDNES.cz)

„...Je to úchylka. V některých časech, by ho za to potrestali...můj názor je, že je to nechutné a nepřípustné.“ (iDNES.cz)

„Bukvice...“ (iDNES.cz)

„Je to nemoc, ale snad není nakažlivá.“ (iDNES.cz)

„A kdo dělá čubu?“ (iDNES.cz)

„...je to opravdu ubohé.“ (iDNES.cz)

„...kdo dělá mámu a kdo dělá tátu?“ (iDNES.cz)

2. kauza – Youtuber Kovy

Podobný případ jako Matěje Stropnického se týká i youtubera Karla Kováře alias Kovyho. Ten ve své knize *Ovšem* vydané v prosinci roku 2017 přiznal svou homosexuální orientaci. Po tomto přiznání opět následovala vlna negativních komentářů v diskuzích i na sociálních sítích:

„buzeranty schodit ze střechy...nemají nárok žít.“ (blesk.cz)

„Slizká megabuzna, HNUS a odpor už jen při pohledu na něj. Brrrr“ (blesk.cz)

„Být gay? To je proti přírodě.“ (revue.idnes.cz)

„...a na zimu zůstává nebo odlétá do teplých krajin?“ (revue.idnes.cz)

¹¹⁶ ZÁRODŇANSKÝ, Rastislav. Matěj Stropnický přiznal vztah s hercem Danielem Krejčíkem. *IDNES.cz: s námi víte víc* [online]. Praha: MAFRA, 1999, 19. 10. 2017 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: https://revue.idnes.cz/matej-stropnický-gay-vztah-herce-daniel-krejčík-f58-/lidicky.aspx?c=A171019_103130_lidicky_zar

„není to normální...normální je muž a žena“ (revue.idnes.cz)

„bukva...“ (revue.idnes.cz)

„...holčička...“ (revue.idnes.cz)

„...teplouš...“ (revue.idnes.cz)

„...známka duševní nemoci“ (revue.idnes.cz)

„dva chlapi spolu jsou hnus.“ (revue.idnes.cz)

„...zteplalá celebrita“ (revue.idnes.cz)

„Tak u chlapů to má aspoň jednu výhodu...dál už se moc nemnoží, takže tak rychle přibývat nebudou.“ (revue.idnes.cz)

„No a ode dneška je to Homokovy“ (revue.idnes.cz)

8.4 Nenávistné komentáře proti veřejně známým osobnostem

Termínem veřejně známá osobnost (VZO) se většinou rozumějí osoby veřejného života, tj. osoby, které vystupují při řešení různých otázek na veřejnosti, neboli jsou veřejně činné, a tím na veřejnosti vykonávají svůj vliv v oblasti politické, kulturní, hospodářské, sportovní apod. Jedná se např. o ministry, poslance, zpěváky, herce, sportovce atd. V širším slova smyslu sem také patří všechny osoby, které na sebe upoutávají zájem veřejnosti, a tak se ocitají v zorném úhlu zpravodajství hromadných sdělovacích prostředků. (Knap K., 1996, s. 366)

Do této kategorie můžeme zařadit také výše zmíněné kauzy zpěváka Radka Bangy, politika Matěje Stropnického a youtubera Kovyho. V těchto případech se totiž jedná o veřejně známé osobnosti, které se staly terčem nenávistných komentářů.

1. kauza – prezidentský kandidát Jiří Drahoš

V lednu roku 2018 proběhly v ČR prezidentské volby. Nenávistným komentářům se nevyhnul ani jeden z kandidátů Jiří Drahoš, který postoupil do druhého kola volby prezidenta. Nenávistné komentáře lze nalézt na jeho facebookové sociální stránce, ale také v diskuzích pod zprávami, které se týkaly Jiřího Drahoše¹¹⁷.

¹¹⁷ VANÍČEK, David. Drahoš přitvrdil: „Zeman je politik mafiánských struktur. Není schopen vést stát“: Diskuze k článku. *Blesk.cz: Zprávy z celého světa aktuálně přímo k vám* [online]. CZECH NEWS CENTER, 2001, 24. 1. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/diskuse/767465/1>

„králík stažený z kůže“ (blesk.cz)

„Drahoše s křivou zákeřnou drčkou volí horda neúspěšných...“ (blesk.cz)

„Kde proboha vyhrabali tu křivou nechutnou falešnou tlamu Drahoše?“ (blesk.cz)

„křivá, falešná, bezpáteří, nechutná, tupá palice...“ (blesk.cz)

„...debilní loutka Drahoš!!!“ (blesk.cz)

„...zákeřná krysa“ (blesk.cz)

„Pane bože cos to stvořil za vola...“ (blesk.cz)

„Ty kurvo!!! Co ty jsi za zmetka?!“ (blesk.cz)

„Takového kreténa nemůže volit nikdo...“ (blesk.cz)

„...zákeřný hajzl...“ (blesk.cz)

„...č*rák“ (blesk.cz)

„...tenhle živočich chce být Prezidentem českého lidu?“ (blesk.cz)

„...ať zdechne, polije se benzínem a zapálí...“ (Facebook)

„Máš ochranku?!“ (Facebook)

Urážky však nebyly zaměřeny jen proti samotnému kandidátovi, ale také proti osobnostem, které se ho rozhodly veřejně podpořit:

„Tobě pádlem po hlavě ty malý kreténe!“ (Facebook) – reakce na komentář sportovce Vavřince Hradílka, který se na své facebookové stránce vyjádřil k výsledku prezidentských voleb.¹¹⁸

„Ubohá komediantská lůza...srát se do politiky to jsem od vás nečekal“ (Facebook) – reakce na komentář umělce Ondřeje Brzobohatého, který přál Miloši Zemanovi ke svátku a současně ho vyzval k důstojnému stárnutí bez státnických povinností.¹¹⁹

¹¹⁸ HRADÍLEK, Vávra. Gratuluji Zemanovi... Facebook [online]. 27. 1. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/vavrahamradilek/posts/1623614144351798>

¹¹⁹ BRZOBOHATÝ, Ondřej. Pane prezidente, přeji... Facebook [online]. 25. 1. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://www.facebook.com/pg/ondrejbrzobohatyofficial/posts/?ref=page_intern

„Pipina...jdi do háje“, „Radši si skočte na další plastiku.“ (Facebook) – reakce na komentář modelky Taťány Kuchařové, ve kterém podporovala Jiřího Drahoše a jeho dobrovolnickou činnost.¹²⁰

2. kauza – zpěvák Adam Mišík

Terčem nenávistných a urážlivých komentářů se stal i dvacetiletý zpěvák Adam Mišík. Tyto komentáře můžeme nalézt jednak na jeho facebookových stránkách a diskuzích pod zprávami, ale také na internetovém serveru Youtube, který obsahuje videoklipy Adama Mišíka. Uvedeme si některé příklady těchto komentářů:

„...jako kdyby zpíval homouš.“ (Youtube)

„strašně teplá písnička...fuj!“ (Youtube)

„chce se mi z tebe blejt“ (Youtube)

„Jestli tohle má být motivační song ke sportu či běhání, tak to zdechni Mišíku.“ (Youtube)

„Hajzl...!“ (Youtube)

„Neskutečně hnusnej...neustálý výraz dementa...děs!“ (Youtube)

„Co je to za picu“ (Youtube)

„Jsi hlupák. Sluníčkář a vítač. Jdi to hajzlu.“ (Facebook)

„Jsi levnej CZ Bieber shit.“ (Facebook)

„Laciná pop sračka...tvůj otec tě musel po tomhle vydědit...“ (Facebook)

„Sračka jak hovado.“ (Facebook)

„vypadá jako 4% tydýt...“ (revue.idnes.cz)

„ať si jeho otec nechá udělat test otcovství...není možné aby došlo k takové degeneraci.“ (revue.idnes.cz)

„S takovým zjevem se nemůže někdo divit, že je single.“ (revue.idnes.cz)

¹²⁰ KUCHAROVÁ, Taťána. Prezident má být dobrým příkladem... Facebook [online]. 26. 1. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/tatianagregor.official/videos/916985028466278/>

3. kauza – politik Dominik Feri

Český politik Dominik Feri vešel ve známost jako historicky nejmladší radní v ČR a také jako nejmladší poslanec ČR v historii. Ve svých 21 letech se v říjnu 2017 stal poslancem strany TOP 09.¹²¹ Také on se stal terčem negativních komentářů:

„první negr v parlamentu.“ (Facebook)

„chce se mě blejt a doufám, že se toto nebude množit a mohli by-jste napsat, které davy očaroval, možná tak davy zvěře v Teplicích-jste vůbec češi a nebo pacienti na vycházce z léčebny“ (Facebook)

„Je mi z něj fyzicky blbě“ (Facebook)

„Kominik!“ (Facebook)

„Je to prostě šmejd.“ (Facebook)

„Kozomrd“ (Facebook)

„Co tam dělá tahle verbež?“ (Facebook)

„Zase čmoud“ (Facebook)

„Odpad a špína...“ (blesk.cz)

„Když se podívám na Feriho, tak se nedivím, proč vznikl rasismus...lidská nula...“ (blesk.cz)

„Ta odporná kreatura co se nazývá feri musí skončit i s celou svojí familií v sibiřském gulagu. A doufám že součástí oficiálního soudního rozsudku bude kopat tu věc pětkrát denně do tý hnusný nesympatický tlamy.“ (blesk.cz)

„tlachavý opičák Fuckeri se tlemí jako by postižen morem divokých prasat.“ (blesk.cz)

„tupé hovado, odpad Feri...“ (blesk.cz)

8.5 Nenávistné komentáře zaměřené proti fyzickému vzhledu

V tomto případě se jedná o nenávistné komentáře, které jsou zaměřeny na fyzický vzhled obětí. Obětí může být jakákoliv osoba, která se svým vzhledem odlišuje od

¹²¹ Dominik Feri: poslanec Parlamentu ČR za Hl. m. Prahu. *TOP 09* [online]. Praha 1: TOP 09, 2009 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/osobnosti/dominik-feri-23414.html>

normálu - osoba s nadváhou či velmi štíhlá, osoba s atypickým obličejem či tělem, osoba s tetováním či piercingem apod.

1. kauza – Plus size modelky

Velké množství negativně laděných komentářů lze nalézt v diskuzích pod články o tzv. plus size modelkách. Tyto modelky nemají míry hubených modelek, přesto se za svá těla nestydí a ze svých nedostatků dělají přednosti. Získávají si velké množství fanoušků, ale také odpůrců, kteří jsou autory následujících komentářů:

„přehlídka špeků z výkrmny“ (ona.idnes.cz)

„vorvani...“ (ona.idnes.cz)

„Fuj. Tohle už je hnusny. (ona.idnes.cz)

„...když vidím ty fotky, vybavím si hrocha.“ (ona.idnes.cz)

„...tlustoprška... (ona.idnes.cz)

„FUJ!!! jak někdo chce obhájit něco co vypadá hrozně?“ (ona.idnes.cz)

„Je pašík...čuník. Myslím, že na Papui-Nové Guinei by ji milovali. Nebo na Šalamounových ostrovech. Musí být dost šťavnatá. (ona.idens.cz)

„je to koule...“ (ona. idnes.cz)

„špeky...sádlo.“ (ona.idnes.cz)

„Jak vyvržená velryba“ (Facebook)

„Zrůdy!“ (Facebook)

„Tank...“ (Facebook)

„Odporný tuk...“ (Facebook)

„Valoun sádla, fotky plné odporného tuku, nechutná prasnice...“ (Facebook)

„Je to fakt zlo! Ještě aby to muže přitahovalo, to už by se fakt mělo zakázat.“ (Facebook)

„Nechutný...“ (Facebook)

„Zvracím, to je humus. Co mám obdivovat na ženské závislé na žrádle. Je to obyčejná obézní fetka.“ (blesk.cz)

„Odporná BEČKA. Vypadá na 50 let tenhle bojler....trapka bleeeeeeee. A velikost 44 jo?! Spiš 52. (blesk.cz)

„No do kokota, ta by se nevezla ani do kufru.“ (blesk.cz)

„Spiš než krev a mlíko, je krev a sádlo...Hnusná, tlustá vyžraná Američanka...“ (blesk.cz)

„Typická americká hamburgery vyžraná příšerka.“ (blesk.cz)

„...mutant“ (blesk.cz)

2. kauza – politik Václav Klas mladší

Nenávistné komentáře se objevují i v diskuzích pod zprávami o politiku Václavu Klausovi ml., který má vrozenou vadu obličeje. Příklady některých komentářů:

„hnus hnusů“ (blesk.cz)

„VK jako velkej kokot“ (blesk.cz)

„...měl by si nechat srovnat tu jeho hubu.“ (blesk.cz)

„...měl by vystupovat v Prátru, oddělení strašidel.“ (blesk.cz)

„znetvořená huba...“ (blesk.cz)

„ta zasraná ODS je tak křivá, tak jak ta jeho huba.“ (blesk.cz)

„...křivozubče!“ (blesk.cz)

„dejte mu někdo po hube i z druhé strany at se mu zrovna usmev“ (blesk.cz)

„představte si, že by za 5 let všude visely portréty Klause mladšího. Jak byste vysvětlili dětem, že se nemusí bát jít do školy?“ (iDNES.cz)

„Měl by si nechat narovnat obličej.“ (iDNES.cz)

„S tou křivou hubou to snad nemůže myslet vážně.“ (iDNES.cz)

„on byl v pekle? aha tak proto má takový hnusný rypak to má z toho pekla jak v něm byl...“ (blesk.cz)

„Jednooká zrůda brrr. On jí nemůže přeci tou křivou hubou dát ani pus, no strašné. (blesk.cz)

„Pro něj není vhodná na hlavu čepice ale vědro“ (blesk.cz)

„Jak j té křivé hubě vlastně přišel? Zpackanej porod nebo je to genetický?“ (blesk.cz)

„Kdo se furt má koukat na tu křivou držku zkroucenou? Sebevědomá zrůda ať třeba zdechne, bylo by to prospěšnější“ (blesk.cz)

„Jestli pak ti jeho děti mají taky vyhozenou pus z pantů??“ (blesk.cz)

Uvedli jsme si některé základní druhy nenávistných komentářů. Je však důležité upozornit na to, že terčem nenávisti se může stát kdokoli, např. důchodci, matky s dětmi, intelektuálové, vegetariáni, sportovci, lidé dlouhodobě nemocní, skauti atd. Nenávistné komentáře mohou být tedy zaměřeny proti každému z nás.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1 Metodologie výzkumu

V praktické části diplomové práce se věnuji výzkumu, ve kterém sleduji „hating“ jako specifický projev agrese v online prostředí.

P. Gavora definuje výzkum jako systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomostí lidstva. Výzkumem se potvrzují, nebo vyvracejí dosavadní poznatky, anebo se získávají poznatky nové. V empirickém výzkumu jde především o práci s fakty. Ta se zaznamenávají, zpracují a interpretují.¹²²

Výzkum má několik etap:

- stanovení výzkumného problému,
- informační příprava výzkumu,
- příprava výzkumných metod,
- sběr a zpracování údajů,
- interpretace údajů,
- psaní výzkumné zprávy.¹²³

1.1 Stanovení výzkumného problému

Výzkumný problém je jednoznačná otázka, na kterou hledáme prostřednictvím výzkumných metod odpověď.¹²⁴ Při jeho formulaci bychom měli dbát na to, aby byl definován konkrétně a v tázací formě a aby byl empiricky ověřitelný.¹²⁵

Výzkumné problémy jsou následující:

- **Co si respondenti představí pod pojmem „hating“?**
- **Jak často respondenti píšou nenávistné komentáře zaměřené proti příslušníkům daných skupin?**
- **Co respondenty motivovalo ke psaní nenávistných komentářů (pokud někdy nějaký napsali)?**
- **Ovlivňuje četba nenávistných komentářů postoj respondentů k dané skupině?**

¹²² GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010, s. 11.

¹²³ Tamtéž, s. 11.

¹²⁴ ŠVEC, Vlastimil a HRBÁČKOVÁ, Karla. *Průvodce metodologií pedagogického výzkumu: pracovní sešit*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, s. 13.

¹²⁵ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 13.

- **Byli někdy respondenti obětí nenávistných komentářů? Pokud ano, čeho se nenávistné komentáře týkaly?**

Tyto výzkumné problémy kopírují položky v dotazníku.

1.2 Výzkumná metoda

Výzkumnou metodou pro získávání dat je v případě této diplomové práce dotazník v elektronické formě. Dotazník můžeme charakterizovat jako způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí, přičemž otázky se mohou vztahovat buď k vnějším jevům (např. názory respondentů na vnější prostředí), nebo k jevům vnitřním (např. citové stavy a motivy).¹²⁶

Otázky v dotazníku dělíme na otevřené, uzavřené nebo polouzavřené podle toho, jakým způsobem má respondent v určité položce dotazníku odpovídat. Vlastní dotazník je koncipován tímto způsobem – 3 otázky otevřené a 10 otázek uzavřených. Celkově je tedy dotazník sestaven z 13 otázek.

Dotazník je rozdělen na dvě části. V první části se respondentům představuji a vysvětluji jim účel dotazníku. Následuje identifikační část. Dotazuji se respondentů na pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání.

V úvodu druhé části stručně vysvětluji, co je to „hating“. Poté se respondentů dotazuji na to, co si pod pojmem „hating“ představují oni sami, jak často píšou nenávistné komentáře zaměřené proti příslušníkům etnických či náboženských skupin, proti příslušníkům homosexuální orientace, proti veřejně známým osobnostem a také jak často nenávistnými komentáři útočí na fyzický vzhled oběti. V případě, že respondenti někdy nenávistné komentáře napsali, se jich ptám na jejich motivy. Dále se dotazuji, nakolik ovlivňuje četba nenávistných komentářů jejich postoj k dané skupině (etnické, náboženské apod.). Poslední otázka se týká vlastních zkušeností respondentů s nenávistnými komentáři. V závěru děkuji respondentům za čas, který strávili vyplňováním dotazníku. Položky v dotazníku vznikly na základě uvedených poznatků v teoretické části diplomové práce a byly sestaveny v souladu s výzkumnými problémy a stanovenými cíli.

¹²⁶ Tamtéž, s. 163.

1.3 Výzkumný vzorek

Cílová skupina respondentů není věkově vymezena, protože autorem nenávisných komentářů může být kdokoliv bez ohledu na věk. Dotazník (vytvořený v elektronické podobě pomocí Google formuláře) jsem hromadně sdílela na sociální síti Facebook, Google+ a Twitter. Část dotazníků jsem rozeslala e-mailem. Očekávaný počet respondentů činil 100–150 osob.

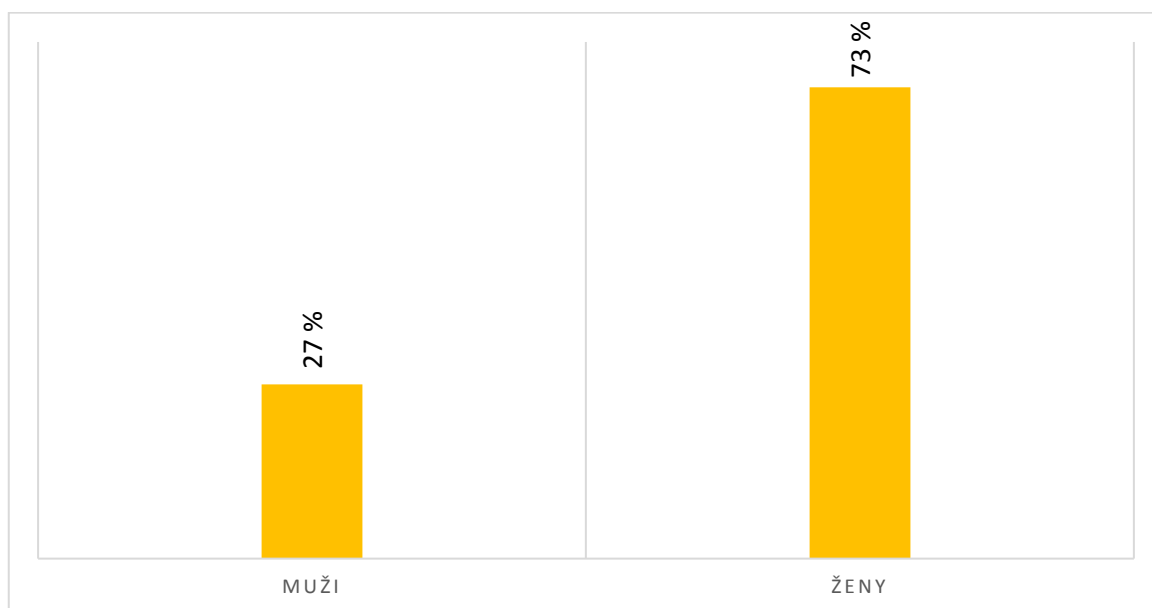
2 Vyhodnocení výzkumu

Při hodnocení výzkumu se zabývám každou otázkou zvlášť. Budu tedy vyhodnocovat tři otázky týkající se identifikačních údajů a deset otázek týkajících se nenávislných komentářů. Zjištěné výsledky prezentuji formou tabulek, které nesou hodnoty relativních a absolutních četností. Tabulky jsou doplněny o sloupcové grafy, pouze u otázek č. 4, 8 a 13 byly použity grafy pruhové pro větší přehlednost. Celkový počet respondentů je 130.

Otázka č. 1: Pohlaví respondentů

Tabulka 1. Pohlaví respondentů

	absolutní četnost	relativní četnost
muži	35	27 %
ženy	95	73 %
celkem	130	100 %

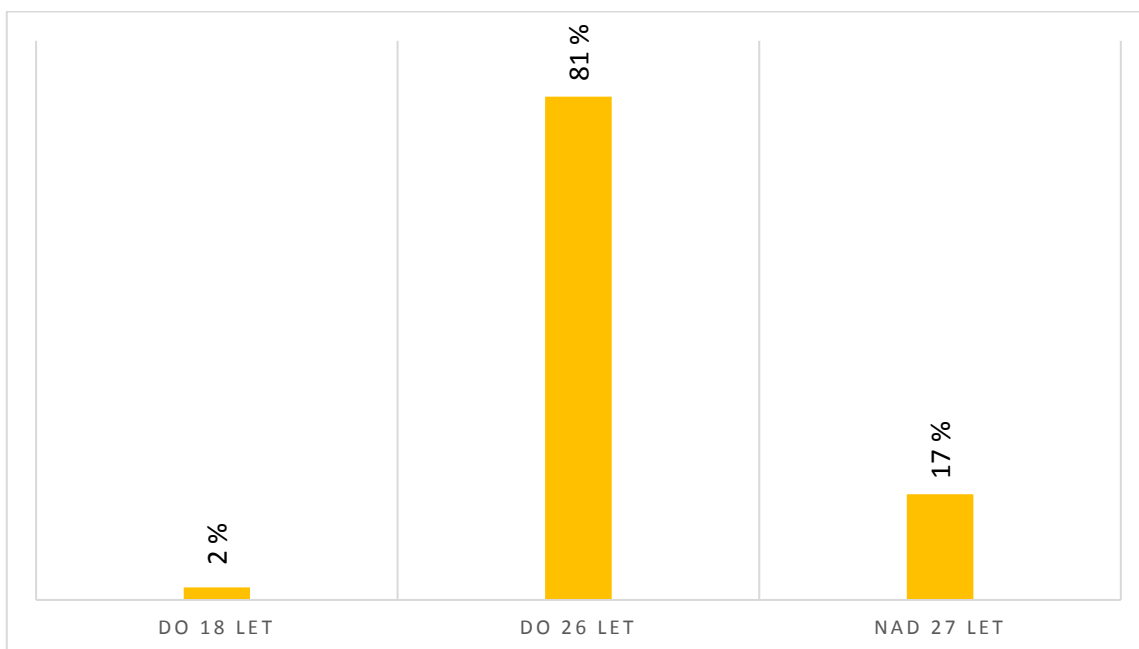
Graf 1. Pohlaví respondentů (n = 130)

Základní soubor tvoří 130 respondentů, z nichž 73 % jsou ženy a 27 % muži. Více než polovinu respondentů tedy tvořily ženy.

Otázka č. 2: Věk respondentů

Tabulka 2. Věk respondentů

	absolutní četnost	relativní četnost
do 18 let	3	2 %
do 26 let	105	81 %
nad 27 let	22	17 %
celkem	130	100 %

Graf 2. Věk respondentů ($n = 130$)

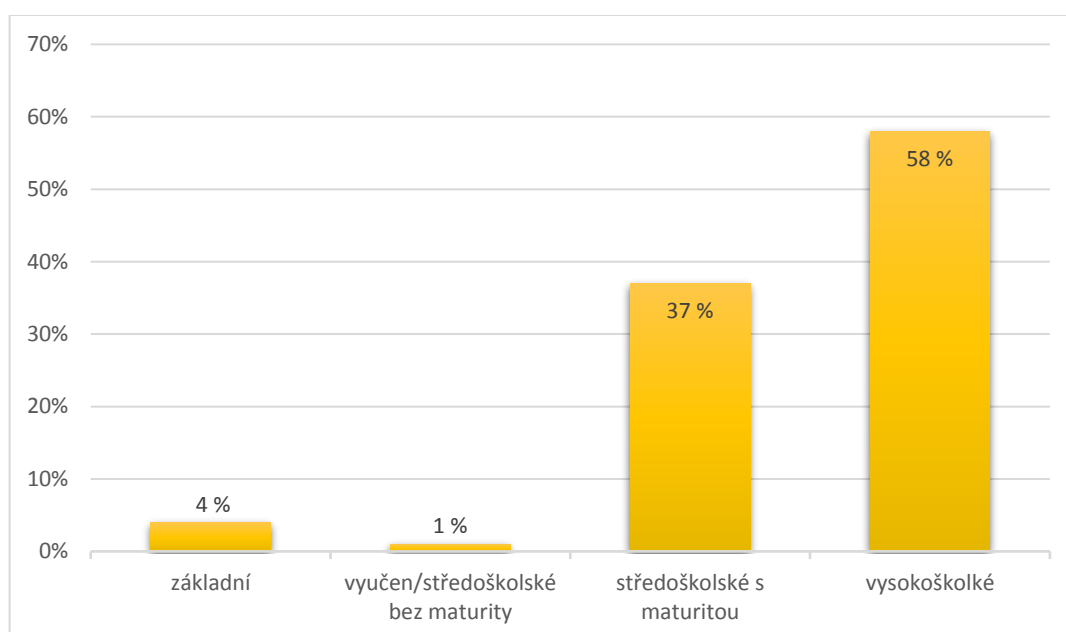
Věk respondentů jsem pro větší přehlednost rozdělila do tří skupin – respondenti do 18 let, do 26 let a nad 27 let. Vycházela jsem z předpokladu, že respondenty do 18 let můžeme označit za dospívající vzorek, respondenty do 26 let za vzorek studentů a respondenty nad 27 za vzorek dospělých, kteří jsou zapojeni do pracovního procesu. Nejmladšímu respondentovi bylo 15 let a nejstaršímu 51 let.

Nejvíce respondentů bylo ve věku do 26 let (81 %), následovali respondenti nad 27 let (17 %). Nejmenší skupinu tvořili respondenti do 18 let (2 %).

Otázka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Tabulka 3. Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

	absolutní četnost	relativní četnost
základní	5	4 %
vyučen/středoškolské bez maturity	1	1 %
středoškolské s maturitou	48	37 %
vysokoškolské	76	58 %
celkem	130	100 %

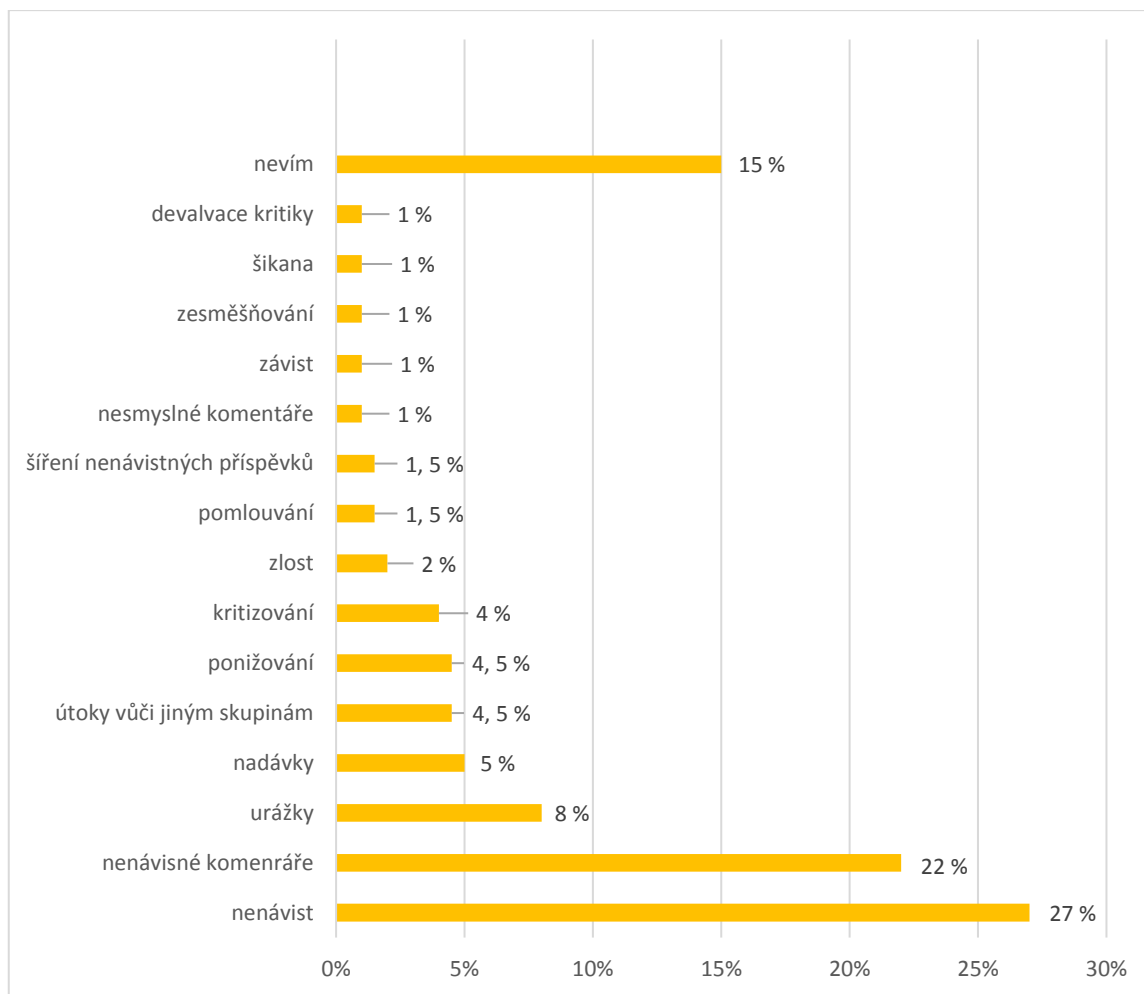
Graf 3. Nejvyšší dosažené vzdělání (n = 130)

Více než polovina respondentů (58 %) má vysokoškolské vzdělání, následují respondenti, kteří mají středoškolské vzdělání s maturitou (37 %). Další skupinu tvoří respondenti se základním vzděláním (4 %). Pouze jeden respondent (1 %) je vyučen (středoškolské vzdělání bez maturity).

Otázka č. 4: Co si představíte pod pojmem „hating“?

Tabulka 4. Pojem „hating“

	absolutní četnost	relativní četnost
nenávist	35	27 %
nenávistné komentáře	29	22 %
urážky	11	8 %
nadávky	7	5 %
útoky vůči jiným skupinám	6	4, 5 %
ponižování	6	4, 5 %
kritizování	5	4 %
zlost	3	2 %
pomlouvání	2	1, 5 %
šíření nenávistných příspěvků	2	1, 5 %
nesmyslné komentáře	1	1 %
závist	1	1 %
zesměšňování	1	1 %
šikana	1	1 %
devalvace kritiky	1	1 %
nevím	19	15 %
celkem	130	100 %

Graf 4. Pojem „hating“ (n = 130)

Jedná se o otevřenou otázku. Respondenti uváděli buď jednoslovné odpovědi, nebo odpovídali celou větou. Odpovědi jsem pro větší přehlednost zestručnila do hesel. Kurzívou jsou napsány doslovné odpovědi respondentů.

Nejčastěji si respondenti pod pojmem „hating“ představovali „nenávisť“. Tuto odpověď uvedlo 27 % respondentů. Další nejčastější odpovědi byly „nenávisné komentáře“ (22 %). Tato odpověď se vyskytovala v různých variantách – *nenávisné a hnusné komentáře; nenávisné komentáře na internetu; odporné komentáře, agresivní a nenávisné komentáře; nenávisné komentáře s cílem někoho urazit* apod. Třetí nejčastější odpovědi byly „urážky“ (8 %). Odpověď se opět vyskytovala v těchto variantách: *komentáře na internetu, které mají za cíl urážet; slovní napadání a urážení; urážení v internetovém prostředí; opakované urážení lidí prostřednictvím online komunikace* apod.

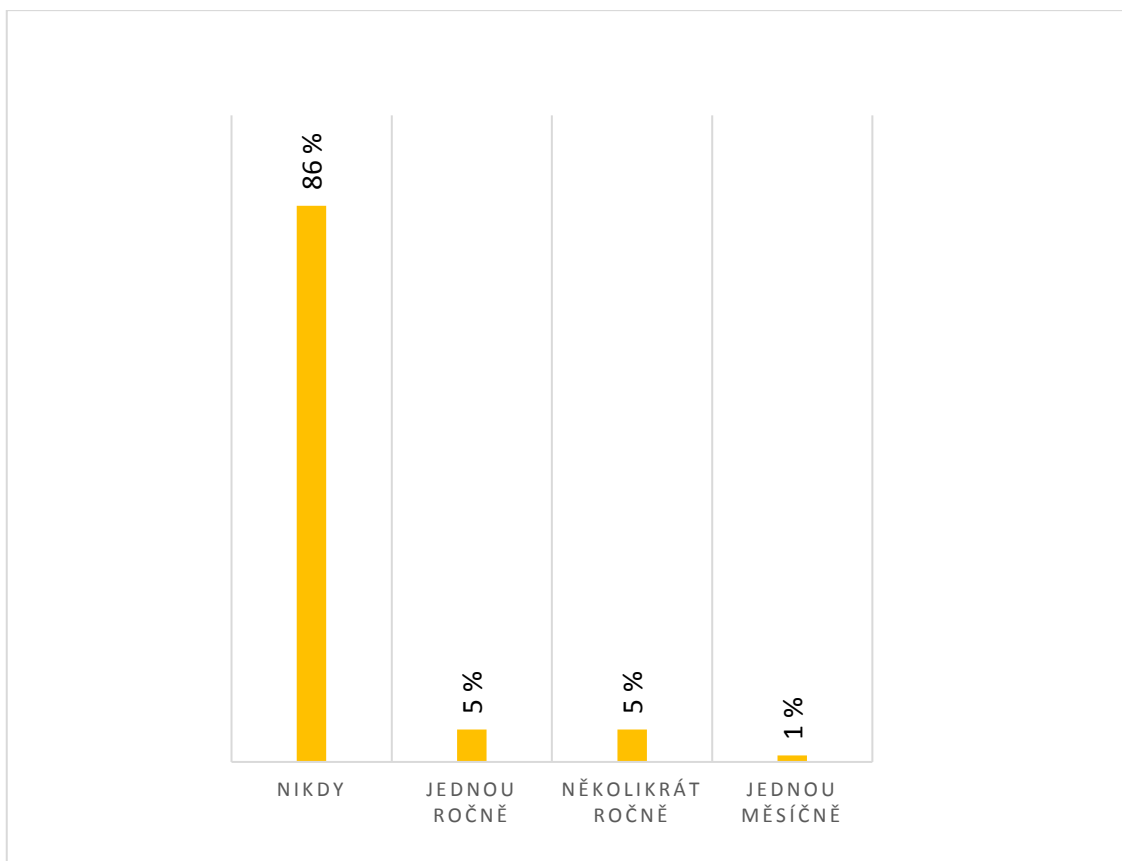
Poměrně podobně byly zastoupeny tyto odpovědi: „nadávky“ (5 %) – *vulgarismy; nechutné slovní vyjadřování; neslušná vulgární mluva*; „útoky vůči jiným skupinám“ (4,5 %) – *útok proti odlišným skupinám; útoky na skupiny kvůli barvě pleti*; „ponižování“ (4,5 %) – *ponižování lidí na sociálních sítích; komentáře, jejichž cílem je ponížit a ztrapnit někoho*, a „kritizování“ (4 %) – *nepřiměřená kritika, útočná kritika*.

Menší skupinu tvořily odpovědi „zlost“ (2 %), „pomlouvání“ (1,5 %) a „šíření nenávistných komentářů“ (1,5 %). Po jednom procentu (tzn. odpověď uvedl vždy jeden respondent) byly zastoupeny odpovědi „nesmyslné komentáře“, „zesměšňování“, „závist“, „šikana“ a „devalvace kritiky“. 16 % respondentů uvedlo odpověď „nevím“. Důvod buď nebyl uveden, nebo jím byla neznalost angličtiny (7 odpovědí).

Otázka č. 5: Jak často píšete nenávistné komentáře zaměřené proti příslušníkům ETNICKÝCH SKUPIN (tzn. Romové, černoši, Arabové, Vietnamci atd.)?

Tabulka 5. Nenávistné komentáře – etnické skupiny

	absolutní četnost	relativní četnost
nikdy	116	89 %
jednou ročně	6	5 %
několikrát ročně	6	5 %
jednou měsíčně	2	1 %
několikrát měsíčně	0	0 %
jednou týdně	0	0 %
několikrát týdně	0	0 %
denně	0	0 %
celkem	130	100 %

Graf 5. Nenávistné komentáře – etnické skupiny (n = 130)

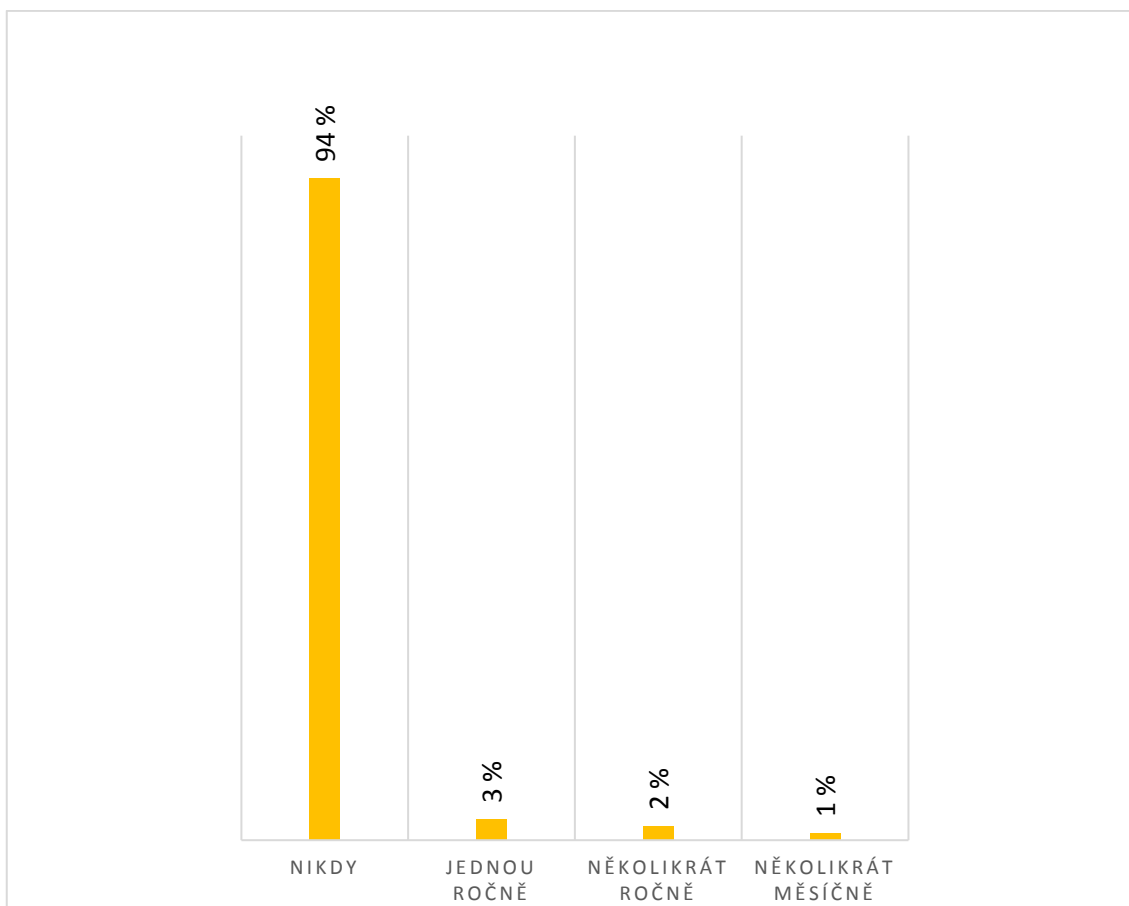
Otázky č. 5, 6, 7, 8 a 9 mají podobnou formu. Zkoumají, jak často píší respondenti nenávistné komentáře zaměřené proti určitým skupinám (etnickým skupinám, náboženským skupinám, příslušníkům homosexuální orientace, veřejně známým osobnostem, útoky na fyzický vzhled). Druhy nenávistných komentářů jsem vytvořila na základě analýzy příspěvků v internetových diskuzích (podrobná charakteristika jednotlivých druhů nenávistných komentářů viz výše). Každá z otázek potom zkoumá jeden druh.

Otázka č. 5 zkoumá, jak často píší respondenti nenávistné komentáře proti příslušníkům etnických skupin. Tyto komentáře nikdy nenapsalo 89 % respondentů. Respondenti, kteří napíší jeden nenávistný komentář za rok, je 5 %. Těch, kteří píší nenávistné komentáře několikrát ročně, je také 5 %. Jednou měsíčně píší nenávistné komentáře jen dva respondenti (1 %). Žádný z respondentů neuvedl, že by psal nenávistné komentáře několikrát měsíčně, jednou týdně, několikrát týdně nebo denně.

Otázka č. 6: Jak často píšete nenávistné komentáře zaměřené proti příslušníkům NÁBOŽENSKÝCH SKUPIN (tzn. muslimové, židé, křesťané atd.)?

Tabulka 6. Nenávistné komentáře – náboženské skupiny

	absolutní četnost	relativní četnost
nikdy	122	94 %
jednou ročně	4	3 %
několikrát ročně	3	2 %
jednou měsíčně	0	0 %
několikrát měsíčně	1	1 %
jednou týdně	0	0 %
několikrát týdně	0	0 %
denně	0	0 %
celkem	130	100 %

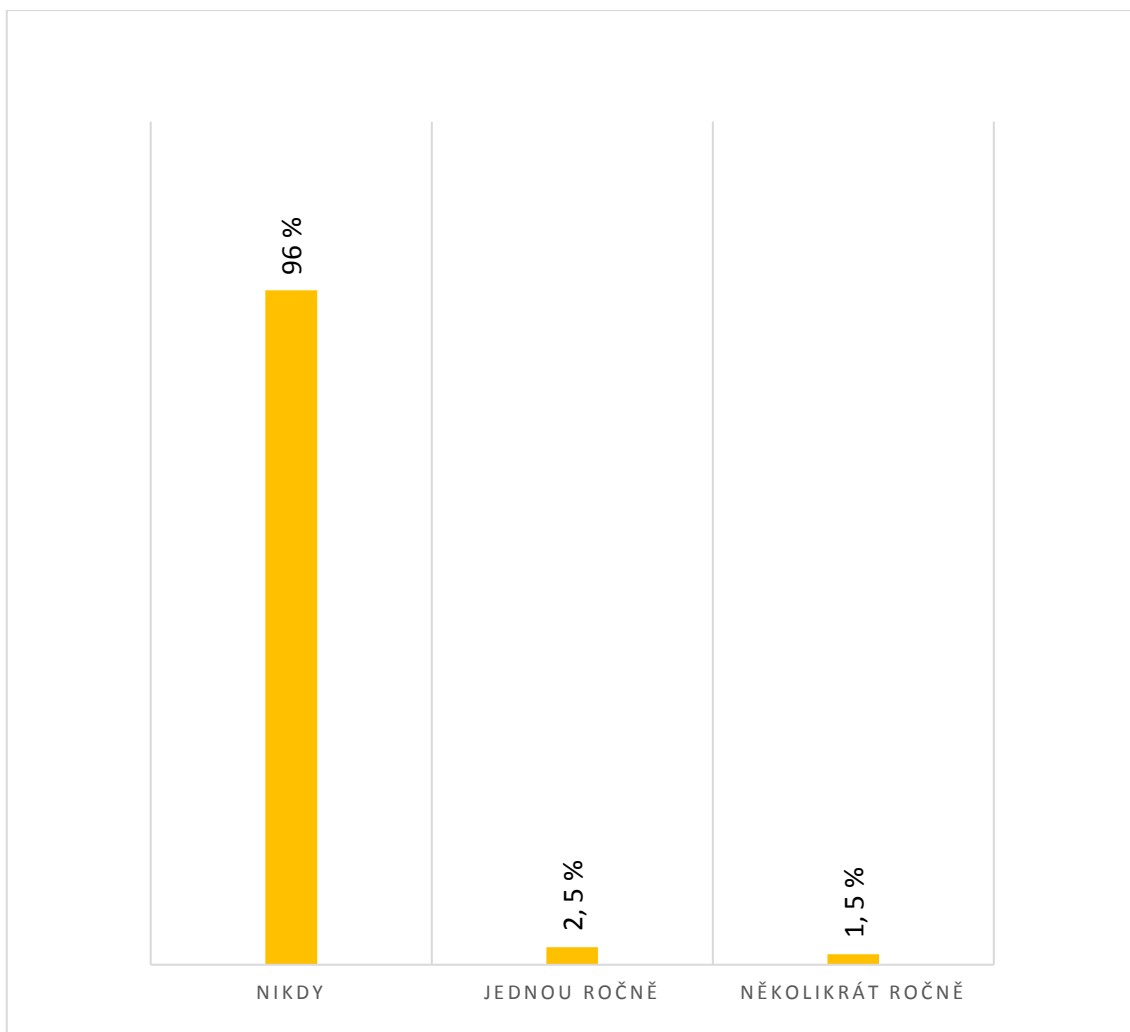
Graf 6. Nenávistné komentáře – náboženské skupiny (n = 130)

V otázce č. 6 zkoumám, jak často píšou respondenti nenávistné komentáře proti příslušníkům náboženských skupin. Tento druh komentářů nikdy nenapsalo 94 % respondentů. 3 % respondentů napíše jeden nenávistný komentář ročně a 2 % respondentů píše tyto komentáře několikrát ročně. Jeden respondent (1 %) uvedl, že nenávistné komentáře zaměřené proti příslušníkům náboženských skupin píše několikrát měsíčně. Zbylé odpovědi (jednou měsíčně, jednou týdně, několikrát týdně a denně) neuváděl žádný z respondentů.

Otázka č. 7: *Jak často píšete nenávistné komentáře zaměřené proti příslušníkům HOMOSEXUÁLNÍ ORIENTACE?*

Tabulka 7. Nenávistné komentáře – homosexuální orientace

	absolutní četnost	relativní četnost
nikdy	125	96 %
jednou ročně	3	2,5 %
několikrát ročně	2	1,5 %
jednou měsíčně	0	0 %
několikrát měsíčně	0	0 %
jednou týdně	0	0 %
několikrát týdně	0	0 %
denně	0	0 %
celkem	130	100 %

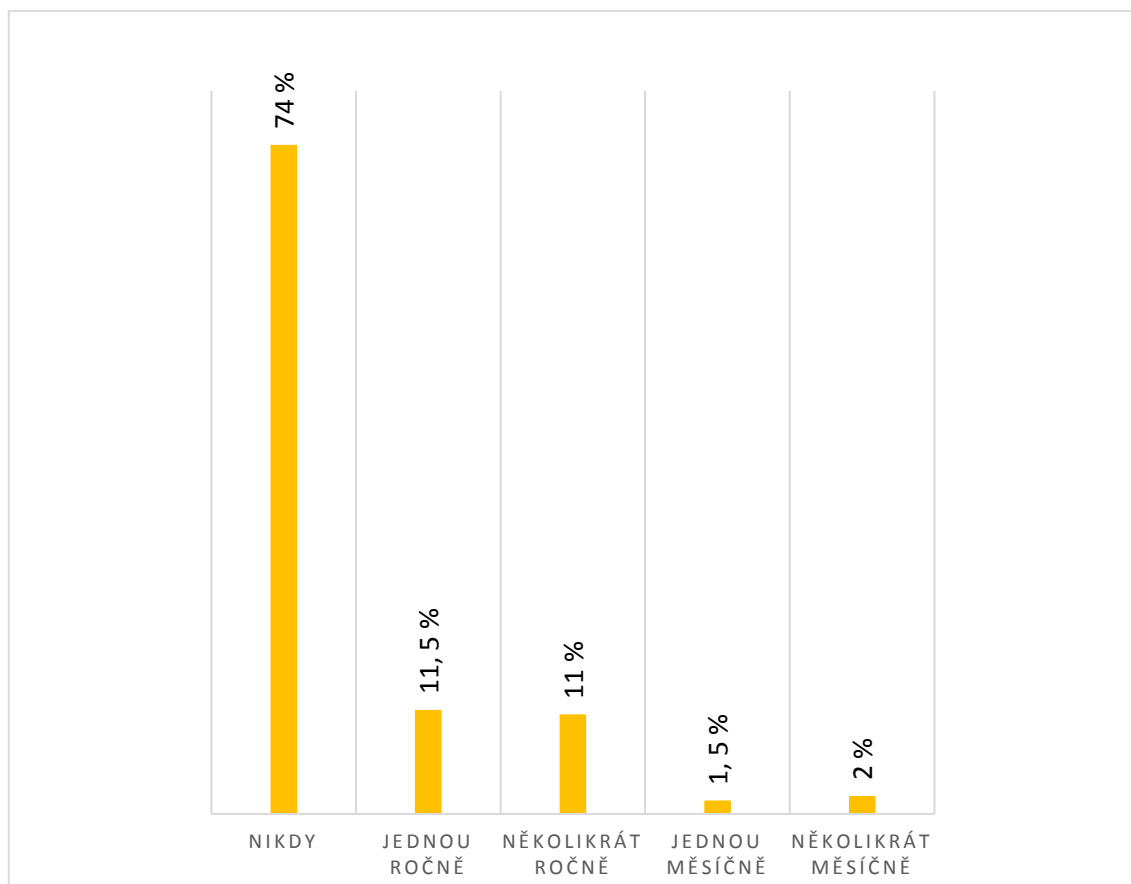
Graf 7. Nenávistné komentáře – homosexuální orientace (n = 130)

Otázka č. 7 zkoumá, jak často píše respondenti komentáře zaměřené proti příslušníkům homosexuální orientace. Naprostá většina respondentů (96 %) uvedla, že nikdy takový komentář nenapsala. Jednou ročně píše nenávistné komentáře 2,5 % respondentů, několikrát ročně 1,5 % respondentů. Ostatní odpovědi (jednou měsíčně, několikrát měsíčně, jednou týdně, několikrát týdně a denně) neuvedl žádný z respondentů.

Otázka č. 8: Jak často píšete nenávistné komentáře zaměřené proti VEŘEJNĚ ZNÁMÝM OSOBNOSTEM (tzn. politici, herci, zpěváci, spisovatelé atd.)?

Tabulka 8. Nenávistné komentáře – veřejně známé osobnosti

	absolutní četnost	relativní četnost
nikdy	96	74 %
jednou ročně	15	11,5 %
několikrát ročně	14	11 %
jednou měsíčně	2	1,5 %
několikrát měsíčně	3	2 %
jednou týdně	0	0 %
několikrát týdně	0	0 %
denně	0	0 %
celkem	130	100 %

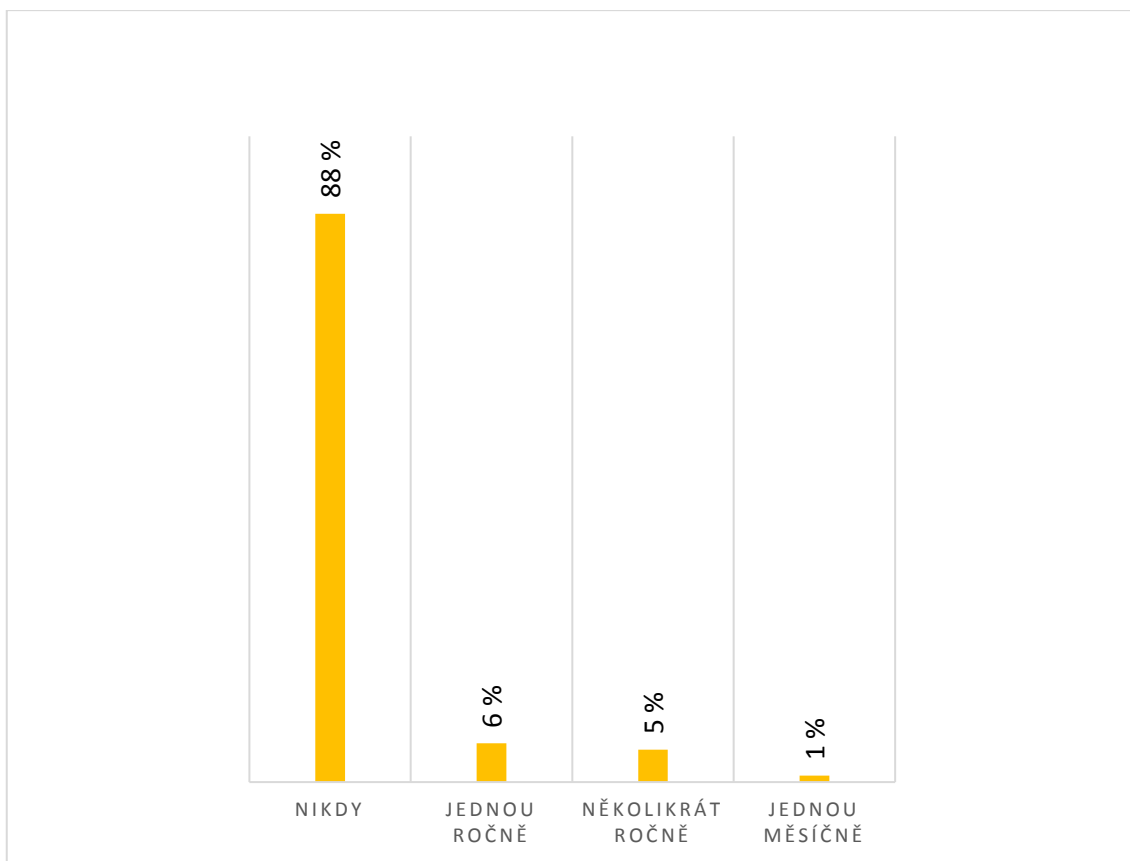
Graf 8. Nenávistné komentáře – veřejně známé osobnosti (n = 130)

V otázce č. 9 zkoumám, jak často píší respondenti nenávistné komentáře zaměřené proti veřejně známým osobnostem. Takový druh komentáře nikdy nenapsalo 74 % respondentů. Následují respondenti, kteří nenávistné komentáře píší jednou ročně (11,5 %), několikrát ročně (11 %), několikrát měsíčně (2 %) a jednou měsíčně (1,5 %). Žádný z respondentů neuvedl, že by psal tento druh komentářů jednou týdně, několikrát týdně nebo denně.

Otázka č. 9: Jak často píšete nenávistné komentáře útočící na FYZICKÝ VZHLED OBĚTI (tzn. nadváha, tetování, oblečení atd.)?

Tabulka 9. Nenávistné komentáře – fyzický vzhled

	absolutní četnost	relativní četnost
nikdy	115	88 %
jednou ročně	8	6 %
několikrát ročně	6	5 %
jednou měsíčně	1	1 %
několikrát měsíčně	0	0 %
jednou týdně	0	0 %
několikrát týdně	0	0 %
denně	0	0 %
celkem	130	100 %

Graf 9. Nenávistné komentáře – fyzický vzhled (n = 130)

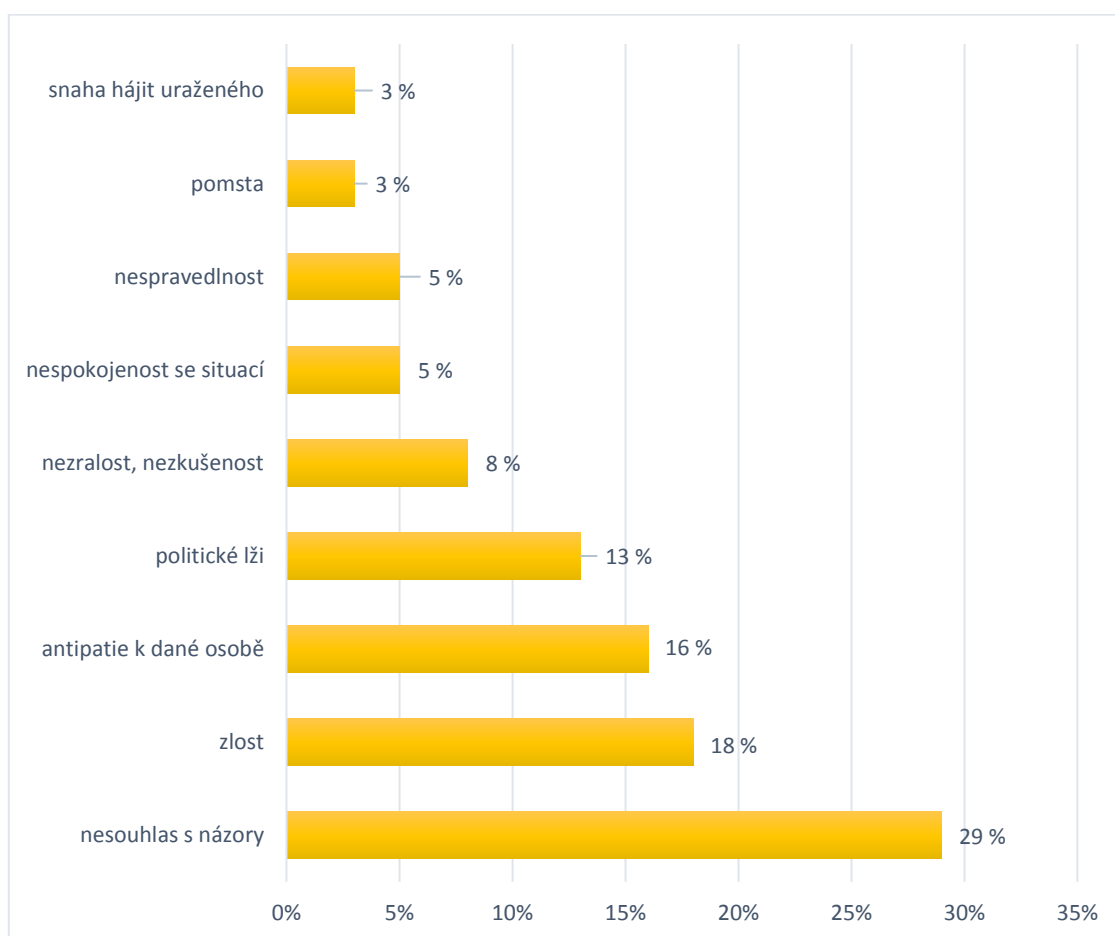
Otázka č. 9 zkoumá, jak často respondenti píšou nenávistné komentáře útočící na fyzický vzhled oběti. Tento druh komentářů nikdy nenapsalo 88 % respondentů. Podobně jsou zastoupeny odpovědi jednou ročně (6 %) a několikrát ročně (5 %). Jeden z respondentů uvedl, že píše nenávistné komentáře útočící na fyzický vzhled oběti jednou měsíčně. Odpovědi několikrát měsíčně, jednou týdně, několikrát týdně a denně neuvedl žádný z respondentů.

Otázka č. 10: Pokud jste někdy napsali nenávistný komentář, co Vás k tomu motivovalo?

Na tuto otázku odpovídalo 38 respondentů, kteří v předchozích odpovědích uvedli, že napsali alespoň jeden nenávistný komentář týkající se kterékoli výše zmíněné skupiny. Respondenti, kteří nikdy žádný nenávistný komentář nenapsali, pokračovali na otázku č. 11.

Tabulka 10. Motivace

	absolutní četnost	relativní četnost
nesouhlas s názory	11	29 %
zlost	7	18 %
antipatie k dané osobě	6	16 %
politické lži	5	13 %
nezralost, nezkušenost	3	8 %
nespokojenost se situací	2	5 %
nespravedlnost	2	5 %
pomsta	1	3 %
snaha hájit uraženého	1	3 %
celkem	38	100 %

Graf 10. Motivace (n = 38)

Otázka č. 10 je otevřená, proto respondenti odpovídali buď jednoslovně, nebo celou větou. Odpovědi jsem pro větší přehlednost zestručnila do hesel. Kurzívou jsou napsány doslovné odpovědi respondentů.

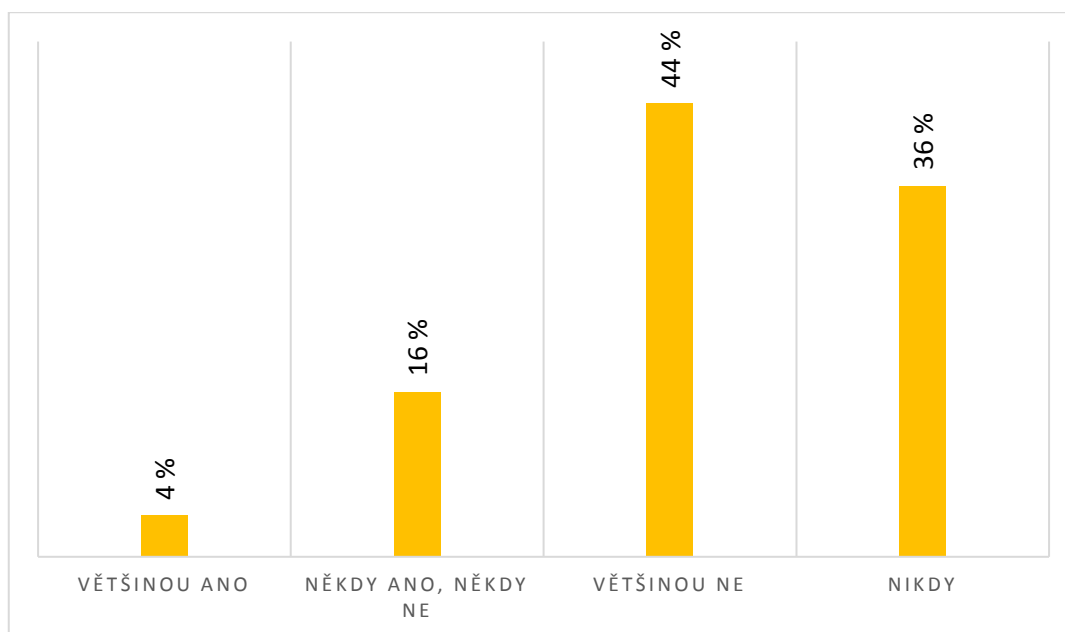
Mezi nejčastější důvod psaní nenávistných komentářů patřil „nesouhlas s názory“ (29 %). Tato odpověď se vyskytovala v těchto variantách – *nesouhlas s extrémními názory politiků a rozhořčenost z jejich jednání; postoj a názory ostatních lidí; nesouhlas s politickým názorem; nesouhlas s tím, jak se projevují na veřejnosti* apod. Dalším nejčastějším důvodem byla „zloba“ (18 %) – *zlost; vztek v situaci, kdy se lidé nenávistně vyjadřovali vůči jiným; vztek a zloba; když mě něco opravdu naštvalo; momentální nazlobenost; zlost na nepřizpůsobivé lidi* apod. Třetím nejčastějším důvodem byla „antipatie k dané osobě“ (16 %) – *antipatie k politikům; znechucení z politiků, které cca jednou za rok vyjádřím na svém profilu; měla jsem ho ráda; protože Zemana opravdu nenávidím* apod.

13 % respondentů uvádí jako důvod psaní nenávistných komentářů „politické lži“ – *znechucení z politiků, a hlavně z jejich lží; korupce a lži; tristní politická situace a fakt, že někteří politici tu politiku dělají špatně a hlavně lžou; komentář jsem napsal k článku, který byl samá lež, týkající se aktuálního politického dění u nás v ČR* apod. Další 8 % respondentů jako důvod uvádí „nezralost, nezkušenost“ – *nezralost a hloupost, byl jsem ještě dítě (cca 14 let?) a rodina mi nedávala zrovna dobrý příklad, přeposílaly se různé - většinou dost hloupé - rádobytipy většinou o Romech, ale speciální kategorii měl třeba Jiří Paroubek a jeho "bradavice", bylo to ubohé; nevyzrálost, neinformovanost, neznalost daného problému; nízký věk a vzdělání, nulový rozhled*. Stejně zastoupeny byly odpovědi „nespokojenost se situací“ (5 %) – *nespokojenost s vládou*, a „nespravedlnost“ (5 %) – *nespravedlnost či nenávist ze strany adresovaného, nespravedlivé chování*. Jeden z respondentů uvedl jako důvod „pomstu“ (3 %), další uvedl „snahu hájit uraženého“ (3 %).

Otázka č. 11: Ovlivňuje četba nenávistných komentářů Váš postoj k dané skupině (etnické, náboženské, homosexuálně orientované atd.)?

Tabulka 11. Míra ovlivnění respondentů

	absolutní četnost	relativní četnost
vždy ano	0	0 %
většinou ano	5	4 %
někdy ano, někdy ne	21	16 %
většinou ne	57	44 %
nikdy	47	36 %
celkem	130	100 %

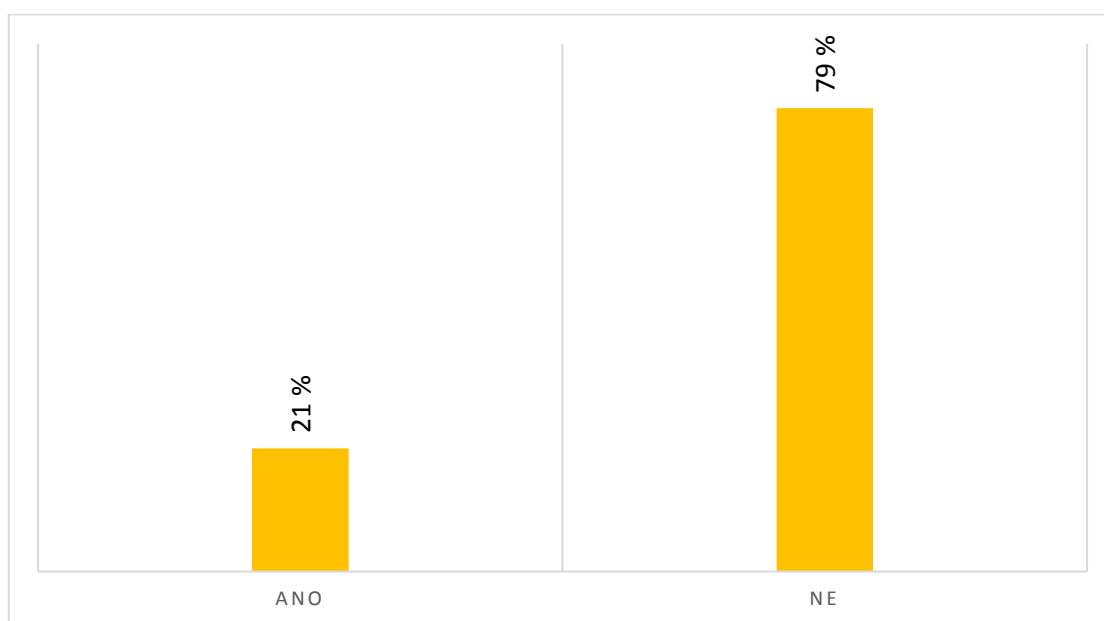
Graf 11. Míra ovlivnění respondentů (n = 130)

Otázka č. 11 se zabývá tím, do jaké míry jsou respondenti ovlivnění četbou nenávistných komentářů. Respondenti jejich četbou většinou ovlivnění nejsou (44 %), nikdy není ovlivněno 36 % respondentů. Četba komentářů někdy ovlivňuje a někdy neovlivňuje 16 % respondentů. Většinou jsou ovlivněna pouze 4 % respondentů. Žádný z respondentů nevedl, že by ho četba nenávistných komentářů ovlivňovala vždy.

Otázka č. 12. Byli jste někdy Vy sami obětí nenávistných komentářů?

Tabulka 12. Oběť nenávistných komentářů

	absolutní četnost	relativní četnost
ano	27	21 %
ne	103	79 %
celkem	130	100 %

Graf 12. Oběť nenávistných komentářů (n = 130)

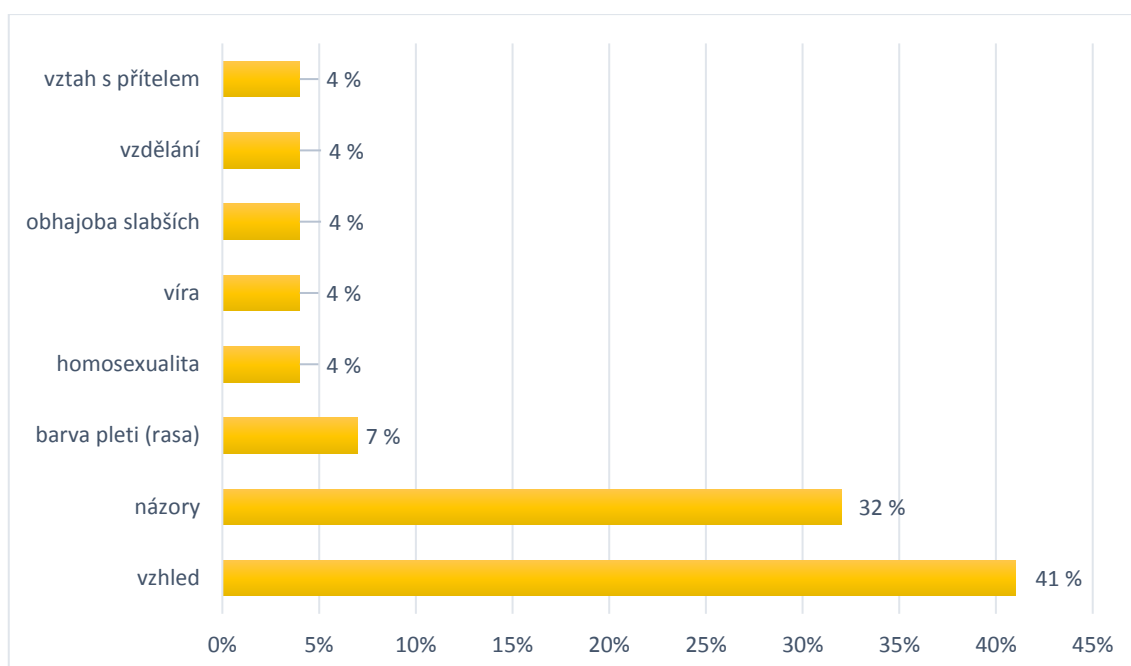
Obětí nenávistných komentářů se stalo 21 % respondentů, zbytek respondentů (79 %) obětí nenávistných komentářů nikdy nebyl.

Otázka č. 13: Pokud jste někdy byli obětí nenávistných komentářů, stručně napište, čeho se tyto komentáře týkaly.

Na tuto otázku odpovídali pouze ti respondenti, kteří na předchozí otázku odpověděli ano. Celkový počet odpovědí je 27. Jedná se o otevřenou otázku, proto respondenti odpovídali buď jednoslovně, nebo celou větou. Odpovědi jsem pro větší přehlednost zestručnila do hesel. Kurzívou jsou napsány doslovné odpovědi respondentů.

Tabulka 13. Oběť nenávistných komentářů – důvod

	absolutní četnost	relativní četnost
vzhled	11	41 %
názory	9	32 %
barva pleti (rasa)	2	7 %
homosexualita	1	4 %
víra	1	4 %
obhajoba slabších	1	4 %
vztah s přítelem	1	4 %
vzdělání	1	4 %
celkem	27	100 %

Graf 13. Oběť nenávistných komentářů – důvod (n = 27)

Nejčastěji se stali respondenti obětí nenávistných komentářů kvůli svému vzhledu (41 %) – *oblečení a postava; obličej; fyzický vzhled; můj přístup k mému vzhledu a zdravějšímu já* apod. Další nejčastější odpovědi byly „názory“ (32 %) – *názor a jednání; jiný názor, než měla většina; má osoba, hlavně názory; politické názory; projevený politický názor v diskuzi, mých názorů, byl jsem nazván sluníčkářem nebo idiotem, když jsem veřejně podporoval pana Drahoše při prezidentských volbách*. Dva

respondenti se stali obětí kvůli „barvě pleti (rase)“. Následující odpovědi uvedl vždy jeden z respondentů – *víra, údajná homosexualita, zastání se důchodců, mé vzdělání a společenské postavení, vztah s přítelem.*

2.1 Vyhodnocení výzkumných problémů

V závěrečné části diplomové práce si odpovíme na stanové dílčí výzkumné problémy. Lze říci, že jednotlivé dílčí problémy kopírují jednotlivé otázky v dotazníku. Budeme tedy vycházet hlavně z údajů, které jsou uvedeny výše.

Dílčí výzkumné problémy:

- **Co si respondenti představí pod pojmem „hating“?**

Pojmem „hating“ se zabývala otázka č. 4. Předpokládala jsem, že více než polovina respondentů se s tímto pojmem již někdy ve svém životě setkala. Tento předpoklad byl správný. Pouze 16 % respondentů uvedlo, že neví, co si pod pojmem „hating“ představit. Opět podotýkám, že jsem odpovědi s podobným významem zestručnila do hesel z důvodu přehlednosti.

Respondenti si pod pojmem „hating“ nejčastěji představovali „nenávisť“. Tuto odpověď uvedlo 27 % respondentů. Mezi další nejčastěji uváděnou odpověď patřily „nenávistné komentáře“ (22 %). Tato odpověď se vyskytovala v různých variantách – *nenávistné a hnusné komentáře; nenávistné komentáře na internetu; odporné komentáře, agresivní a nenávistné komentáře; nenávistné komentáře s cílem někoho urazit* apod. Lze tedy tvrdit, že respondenti mají pojem „hating“ spojený s nenávisí jako takovou nebo s nenávisí projevovanou prostřednictvím ICT (informační a komunikační technologie).

Třetí nejčastější odpovědi byly „urážky“ (8 %). Odpověď se vyskytovala ve variantách jako *komentáře na internetu, které mají za cíl urážet; slovní napadání a urážení; urážení v internetovém prostředí; opakované urážení lidí prostřednictvím online komunikace* apod. Opět můžeme tvrdit, že respondenti mají pojem spojen s ICT.

Nepatrný procentuální rozdíl lze zaznamenat u těchto odpovědí: „nadávky“ (5 %) – *vulgarismy; nechutné slovní vyjadřování; neslušná vulgární mluva*; „útoky vůči jiným skupinám“ (4,5 %) – *útok proti odlišným skupinám; útoky na skupiny kvůli barvě pleti*; „ponižování“ (4,5 %) – *ponižování lidí na sociálních sítích; komentáře, jejichž cílem je ponižit a ztrapnit někoho*, a „kritizování“ (4 %) – *nepřiměřená kritika, útočná kritika.*

Menší skupinu tvořily odpovědi „zlost“ (2 %), „pomlouvání“ (1,5 %) a „šíření nenávislných komentářů“ (1,5 %). Po jednom procentu (tzn. odpověď uvedl vždy jeden respondent) byly zastoupeny odpovědi „nesmyslné komentáře“, „zesměšňování“, „závist“, „šikana“ a „devalvace kritiky“.

Na základě výše uvedených údajů můžeme tvrdit, že respondenti pojem „hating“ vnímají jako něco negativního.

- **Jak často respondenti píší nenávislné komentáře zaměřené proti příslušníkům daných skupin?**

Tímto výzkumným problémem se zabývají otázky č. 5, 6, 7, 8 a 9. Mají podobnou formu. Zkoumají, jak často píší respondenti nenávislné komentáře zaměřené proti určitým skupinám (etnickým skupinám, náboženským skupinám, příslušníkům homosexuální orientace, veřejně známým osobnostem, útoky na fyzický vzhled).

Pokud se zaměříme na odpověď „nikdy“, kterou respondenti uváděli v případě, že nikdy žádný nenávislný komentář nenapsali, dostaneme toto pořadí: útoky proti příslušníkům homosexuální orientace (96 %), náboženských skupin (94 %), etnických skupin (89 %), útoky na fyzický vzhled (88 %) a veřejně známé osobnosti (74 %). Můžeme tedy vycházet z předpokladu, že respondenti nejméně útočí na homosexuálně orientované jedince.

Odpověď „jednou ročně“ je zastoupena v tomto pořadí: veřejně známé osobnosti (11,5 %), fyzický vzhled (6 %), etnická skupina (5 %), náboženská skupina (3 %) a homosexuálové (2,5 %). Odpověď „několikrát ročně“ má toto pořadí: veřejně známé osobnosti (11 %), stejně procentuálně zastoupeny jsou útoky na fyzický vzhled a etnické skupiny (5 %), homosexuálové (2,5 %) a náboženské skupiny (2 %).

Jednou měsíčně píší respondenti nenávislné komentáře pouze u těchto skupin: veřejně známé osobnosti (1,5 %), útoky na fyzický vzhled (1 %) a etnické skupiny (1 %). Odpověď „několikrát měsíčně“ byla zastoupena ještě méně: veřejně známé osobnosti (2 %) a náboženské skupiny (1 %). Odpověď „jednou týdně“, „několikrát týdně“ a „denně“ nebyla uvedena u žádné skupiny.

Vzhledem k tomu, že se nenávislné komentáře zaměřené proti veřejně známým osobnostem objevují na prvním místě u výše zmíněných odpovědí a zároveň na

posledním místě u odpovědi „nikdy“, logicky tedy vyplývá, že právě na tuto skupinu je nejvíce útočeno.

- **Co respondenty motivovalo ke psaní nenávistných komentářů (pokud někdy nějaký napsali)?**

Na tento výzkumný problém odpovídá otázka č. 10, na kterou odpovídali pouze ti respondenti, kteří někdy ve svém životě napsali alespoň jeden nenávistný komentář zaměřený proti jakékoli z výše uvedených skupin.

Respondenti nejčastěji uváděli, že nenávistné komentáře psali z důvodu „nesouhlasu s názory“ (29 %). Tato odpověď se vyskytovala v těchto variantách – *nesouhlas s extrémními názory politiků a rozhořčenost z jejich jednání; postoj a názory ostatních lidí; nesouhlas s politickým názorem; nesouhlas s tím, jak se projevují na veřejnosti* apod. Dalším nejčastějším důvodem byla „zloba“ (18 %) – *zlost; vztek v situaci, kdy se lidé nenávistně vyjadřovali vůči jiným; vztek a zloba; když mě něco opravdu naštválo; momentální nazlobenost; zlost na nepřizpůsobivé lidi* apod. Třetím nejčastějším důvodem byla „antipatie k dané osobě“ (16 %) – *antipatie k politikům; znechucení z politiků, které cca jednou za rok vyjádřím na svém profilu; měla jsem ho ráda; protože Zemana opravdu nenávidím* apod.

Můžeme si všimnout, že se ve většině odpovědí objevuje určitá nespokojenost s politickou situací či politiky, která respondenty ke psaní nenávistných komentářů motivovala. Vidíme zde jistou spojitost s předchozím výzkumným problémem, kdy nejčastějším terčem projevů nenávisti byly právě veřejně známé osobnosti – tedy i politici. S tím souvisí i odpověď 13 % respondentů, kteří uvádí jako důvod psaní nenávistných komentářů „politické lži“ – *znechucení z politiků, a hlavně z jejich lží; korupce a lži; tristní politická situace a fakt, že někteří politici tu politiku dělají špatně a hlavně lžou; komentář jsem napsal k článku, který byl samá lež, týkající se aktuálního politického dění u nás v ČR* apod.

Dalších 8 % respondentů jako důvod uvádí „nezralost, nezkušenost“ – *nezralost a hloupost, byl jsem ještě dítě (cca 14 let?) a rodina mi nedávala zrovna dobrý příklad, přeposílaly se různé - většinou dost hloupé - rádobytypy většinou o Romech, ale speciální kategorii měl třeba Jiří Paroubek a jeho "bradavice", bylo to ubohé; nevyzrállost, neinformovanost, neznalost daného problému; nízký věk a vzdělání, nulový rozhled*. Stejně zastoupeny byly odpovědi „nespokojenost se situací“ (5 %) –

nespokojenost s vládou, a „nespravedlnost“ (5 %) – nespravedlnost či nenávisť ze strany adresovaného, nespravedlivé chování. Jeden z respondentů uvedl jako důvod „pomstu“ (3 %), další uvedl „snahu hájit uraženého“ (3 %).

- **Ovlivňuje četba nenávistných komentářů postoj respondentů k dané skupině?**

Tímto výzkumným problémem se zabývá otázka č. 11. Předpokládala jsem, že respondenti četbou nenávistných komentářů ovlivnění spíše nejsou. Tento předpoklad byl správný – nikdy není ovlivněno 36 % respondentů, většinou není ovlivněno 44 % respondentů. Četba komentářů někdy ovlivňuje a někdy neovlivňuje 16 % respondentů. Většinou jsou ovlivněna pouze 4 % respondentů. Žádný z respondentů neuvedl, že by ho četba nenávistných komentářů ovlivňovala vždy.

- **Byli někdy respondenti obětí nenávistných komentářů? Pokud ano, čeho se nenávistné komentáře týkaly?**

Na tento výzkumný problém nalezneme odpověď v otázkách č. 12 a 13. Obětí nenávistných komentářů se někdy stalo 21 % respondentů. Ti se stali jejich obětí nejčastěji kvůli svému vzhledu (41 %) – *oblečení a postava; obličej; fyzický vzhled; můj přístup k mému vzhledu a zdravějšímu já* apod. Jak vyplynulo z výše zmíněného výzkumného problému, je fyzický vzhled zároveň druhou nejčastější kategorií zasaženou nenávistnými komentáři respondentů. Z toho tedy plyne, že respondenti na fyzický vzhled jednak útočí, jednak jsou obětí těchto útoků.

Další nejčastější odpovědi byly „názory“ (32 %) – *názor a jednání; jiný názor, než měla většina; má osoba, hlavně názory; politické názory; projevený politický názor v diskuzi, mých názorů, byl jsem nazván sluníčkářem nebo idiotem, když jsem veřejně podporoval pana Drahoše při prezidentských volbách. Dva respondenti se stali obětí kvůli „barvě pleti (rase)“.* Následující odpovědi uvedl vždy jeden z respondentů – *víra, údajná homosexualita, zastání se důchodců, mé vzdělání a společenské postavení, vztah s přítelem.* Z toho tedy plyne, že nenávistné komentáře mohou mít množství různých příčin.

3 Diskuze

Na tomto místě má být provedena diskuze srovnáním výsledků s dalšími výzkumy projevů agrese na internetu. Tyto výzkumy provedla organizace In IUSTITIA a Člověk v tísni. Podívejme se na ně tedy blíže.

Organizace In IUSTITIA se zaměřila na testing hlášení nenávisně motivovaných příspěvků na sociálních sítích ČR ve srovnání EU. Vybrala 99 případů nenávisného obsahu na sociálních sítích Facebook a Youtube v období mezi 21. 3. a 2. 5. 2017. Tyto příspěvky byly právně vyhodnoceny jako naplňující znaky trestného činu a byly nahlášený na samotných sociálních sítích pomocí funkce „nahlásit“. Nenávistný obsah těchto komentářů byl většinou namířen proti uprchlíkům/migrantům (37 %). Často se také objevovaly příspěvky motivované náboženstvím (24 %), z nichž 16 případů útočilo na islámské vyznání a 8 případů na židovské vyznání. Romskou národností bylo motivováno 19 % příspěvků. Dále bylo 15 % případů motivováno politickým přesvědčením. Tři případy byly motivovány barvou pleti a jeden případ sexuální orientací.¹²⁷ Poslední zmíněný případ koresponduje s výzkumem prováděným v této diplomové práci – nenávistné komentáře motivované sexuální orientací byly také zastoupeny nejméně (4 %). Útoky na veřejně známé osobnosti do výzkumu organizace In IUSTITIA zahrnutý nebyly, avšak v diplomové práci se tyto útoky objevily nejčastěji (26 %).

Součástí výzkumu organizace In IUSTITIA jsou také data dostupná v materiálu *Code of Conduct on countering illegal hate speech online: One year later*. Tento materiál obsahuje výsledky monitorování nenávistných komentářů v 24 zemích EU (včetně ČR). Celkem bylo v EU učiněno 2 757 oznámení. Nevíce útoků bylo motivováno opět xenofobií vůči uprchlíkům a migrantům (17, 8 %), avšak velmi podobný výsledek byl zjištěn také u muslimů (17, 7 %).¹²⁸ V případě této diplomové práce nebyl výzkum zaměřen na nenávist vůči jednotlivým náboženstvím. Byl zaměřen na příslušníky náboženských skupin celkově (tedy muslimy, židy, křesťany atd.). Nenávist vůči těmto příslušníkům se však objevila na předposledním místě (6 %).

¹²⁷ In IUSTITIA, o. p. s. Nenávist na sociálních sítích. In: *In IUSTITIA: pomoc obětem násilí z nenávisti*[online]. 25. 7. 2017 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <http://www.in-ius.cz/dwn/konias/zaver-zprava-final-verze-.pdf>

¹²⁸ Tamtéž

Výzkum organizace Člověk v tísni je užší než výše uvedený výzkum. Organizace Člověk v tísni se zabývala nenávistí převážně vůči migrantům a islámu. Svůj výzkum provedla na sociální síti Facebook v červnu a červenci roku 2015.¹²⁹

V kategorii zabývající se islámem zachytila cca 20 000 komentářů, jejichž autory bylo cca 10 000 osob. Více než 10 komentářů publikovalo 230 autorů, z nich 80 % se dalo označit za islamofobní až xenofobní a 20 % za pozitivní, neutrální či nerelevantní.¹³⁰

V kategorii zabývající se migranty bylo zjištěno přibližně 60 000 komentářů. Náhodně byl vybrán vzorek 377 autorů, z nichž 62 % publikovalo komentáře s negativním až nenávistným postojem, 5, 5 % komentářů bylo pozitivních a 31 % neutrálních či nesrozumitelných.¹³¹

Organizace Člověk v tísni se také zaměřila na nenávistné komentáře vůči migrantům a islámu v diskuzích pod články na zpravodajských portálech (iDNES.cz, Novinky. cz apod.). Avšak v tomto případě nebyla schopna přesně vyčíslit podíl negativních či nenávistných komentářů, ale na základě analýz náhodných vzorků a komparace s jinými studii uvádí, že podíl těchto komentářů zpravidla přesahuje 70 % z celkového počtu příspěvků v diskuzi.¹³²

Výzkum této diplomové práce nebyl tak specifický, avšak postihl více skupin (náboženských, etnických apod.) než výzkum organizace Člověk v tísni, který se zaměřil pouze na migranty a islám.

Žádný z výše uvedených výzkumů nezkoumal motivaci respondentů ke psaní nenávistných komentářů, jejich ovlivnitelnost četbou nenávistných komentářů ani jejich zkušenosti s nenávistnými komentáři zaměřenými proti vlastní osobě.

¹²⁹ HRDINA, Matouš, Hana DAŇKOVÁ a Ludmila KOPECKÁ. Projevy agrese v online prostoru a na sociálních sítích. In: *Pomáhejte s námi: Člověk v tísni* [online]. Praha 2: Člověk v tísni [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <https://www.clovekv tisni.cz/media/publications/553/file/1459365027-hate-speech-zaverecnazprava-final-verze.pdf>

¹³⁰ Tamtéž

¹³¹ Tamtéž

¹³² Tamtéž

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se zabývala projevy agrese v online prostředí, přičemž jsem se zaměřila na tzv. „hating“, tedy nenávistné komentáře na internetu. V teoretické části jsem se snažila poskytnout základní teoretické poznatky k dané problematice. Tyto poznatky jsem čerpala především z odborné literatury.

Zvláštní kapitolu jsem věnovala samotnému „hatingu“ a jeho jednotlivým druhům, které jsem vytvořila na základě analýzy příspěvků v diskuzích na webových stránkách (Novinky.cz, iDNES.cz, apod.) a sociální síti Facebook. Ke každému druhu jsem potom uvedla reálné komentáře a kauzy. Vytvořila jsem tak základní členění nenávistných komentářů včetně konkrétních případů, proto tuto kapitolu lze považovat za částečně teoretickou i praktickou.

Praktická část diplomové práce byla postavena na výzkumu, jehož cílem bylo odpovědět na pět výzkumných problémů. Tyto výzkumné problémy zjišťovaly, jak často respondenti útočí nenávistnými komentáři na vybrané skupiny a co je k tomu motivuje. Dále se zaměřovaly na to, jestli respondenty četba nenávistných komentářů ovlivňuje a jestli někdy oni sami byli obětí nenávistných komentářů, a pokud ano, tak z jakého důvodu.

Výzkumným problémem zaměřeným na to, jak často lidé útočí na vybrané skupiny (náboženské, etnické apod.), se věnovaly i jiné studie, které postihly větší počet respondentů, než bylo v možnostech této diplomové práce. Můžeme je proto považovat za objektivnější. Avšak žádná z těchto studií nezahrnovala, nakolik lidé píšou nenávistné komentáře proti veřejně známým osobnostem. Nutno poznamenat, že ve výsledcích výzkumu této diplomové práce bylo právě na tuto skupinu útočeno nejvíce. Tato skutečnost může být podnětem pro další výzkumy, které by mohly útoky proti veřejně známým osobnostem také zohlednit.

Oproti ostatním výzkumům byl výzkum v této diplomové práci zaměřen také na to, co respondenty ke psaní nenávistných komentářů motivuje. Domnívám se, že je potřeba znát tyto motivy, abychom mohli nenávisti šířící se na internetu efektivně předcházet.

SEZNAM ZDROJŮ

BIBLIOGRAFIE:

ANTIÉR, Edwige. *Agresivita dětí*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. 101 s. ISBN 978-80-7367-881-4.

BLATNÝ, Marek a kol. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 301 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3434-7.

ČERMÁK, Ivo, ed. *Dětská agrese*. Brno: CERM, 1998. 22 s. Item. Společenské vědy. ISBN 80-7204-098-7.

ČERMÁK, Ivo, ed. *Lidská agrese a její souvislosti*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8.

ČERNÁ, Alena et al. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. 150 s. Psyché. ISBN 978-80-210-6374-7.

DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 60 s. Studijní opora. ISBN 978-80-244-3758-3.

ECKERTOVÁ, Lenka a DOČEKAL, Daniel. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013. 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.

Encyklopedický slovník. 1. vyd. Praha: Odeon, 1993. 1253 s. Klub čtenářů; Sv. 679. ISBN 80-207-0438-8.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1992. 647 s. ISBN 80-85605-28-7.

HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. 774 stran. ISBN 978-80-262-0873-0.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

KAPOUNOVÁ, Jana a KAPOUN, Pavel. *Bakalářská a diplomová práce: od zadání po obhajobu*. Vydání 1. Praha: Grada, 2017. 134 stran. ISBN 978-80-271-0079-8.

KOHOUT, Roman a KARCHŇÁK, Radek. *Bezpečnost v online prostředí*. Vydání: první. Karlovy Vary: Biblio Karlovy Vary, z.s., 2016. 68 stran. ISBN 978-80-260-9543-9.

KOPECKÝ, Kamil a kol. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 169 stran. Monografie. ISBN 978-80-244-4861-9.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René a KREJČÍ, Veronika. *Nebezpečí internetové komunikace III*. 1. vyd. Olomouc: Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 60 s. ISBN 978-80-244-3087-4.

KREJČÍ, Veronika. *Kyberšikana*. Olomouc, 2010. 72 s. ISBN 978-80-254-7791-5.

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. 190 stran. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5309-6.

NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 150 s.: il. ISBN 80-7178-432-X.

Ottova encyklopedie A-Ž. Vyd. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004. 1144 s. ISBN 80-7360-014-5.

Oxford studijní slovník: výkladový slovník angličtiny s českým překladem. 1st pub. Oxford: Oxford University Press, 2010. x, 1094 s., s. 367. příl. ISBN 978-0-19-430655-3.

PECHOVÁ, Olga. *Psychologie agrese a destruktivity: pracovní sešit*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. 23 s. Ostatní publikace. ISBN 978-80-244-2928-1.

PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci: v životě i v procesu psychoterapie*. 2., dopl. vyd. Praha: Triton, 2010. 172 s. Psyché; sv. č. 64. ISBN 978-80-7387-378-3.

STERNBERG, R. J. (2005). *The psychology of hate*. Washington. D. C., American psychological Association.

SVOBODA, Jan. *Agrese a agresivita v předškolním a mladším školním věku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. 164 s. ISBN 978-80-262-0603-3.

SZOTKOWSKI, René, KOPECKÝ, Kamil a KREJČÍ, Veronika. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 177 s. ISBN 978-80-244-3911-2.

ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. V Praze: Triton, 2003. 158 s. Psychologická setkávání; sv. 6. ISBN 80-7254-360-1.

ŠVEC, Vlastimil a HRBÁČKOVÁ, Karla. *Průvodce metodologií pedagogického výzkumu: pracovní sešit*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 129 s. ISBN 978-80-7318-547-3.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

BANGA, Radek. TOTO JE VELMI DŮLEŽITÉ A PROSÍM DOČTĚTĚ TO DO KONCE!! AŤ NEZVÍTĚZÍ ZLO, ALE DOBRO! DĚKUJI!. *Facebook* [online]. 27. 11. 2016 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1335736183135769&set=a.143047189071347.23674.100000981995594&type=3&theater>

BJA. V Česku se stal tématem i černochoch na letáku. Lidl čelí kritice. *Novinky.cz: nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. BORGIS, 2003, 4. 1. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/425396-v-cesku-se-stal-tematem-i-cernochoch-na-letaku-lidl-celi-kritice.html>

BRZOBOHATÝ, Ondřej. Pane prezidente, přeji... *Facebook* [online]. 25. 1. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://www.facebook.com/pg/ondrejbrzobohatyofficial/posts/?ref=page_inter

Co je HateFree: HateFree Culture. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 2014 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/o-nas/o-hate-free>

ČEM. Muslimská komunita v Česku je plná lékařů a inženýrů, přesto čelí velké nenávisti, zlobí se Al Jazeera. 2009, 14. 11. 2017 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://domaci.eurozpravy.cz/zivot/207037-muslimska-komunita-v-cesku-je-plna-lekaru-a-inzenyru-presto-celi-velke-nenavisti-zlobi-se-al-jazeera/>

Člověk v tísní. Etnikum (etnická skupina). *Varianty* [online]. Praha 2: Člověk v tísní [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/4-etnikum-etnicka-skupina>

Dominik Feri: poslanec Parlamentu ČR za Hl. m. Prahu. *TOP 09* [online]. Praha 1: TOP 09, 2009 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/osobnosti/dominik-feri-23414.html>

FEREBAUER, Václav. Banga za protest proti Ortelovi čelí rasistickým nadávkám i výhrůžkám smrtí Zdroj: https://zpravy.idnes.cz/radek-banga-vyhruzky-tomas-ortel-cesky-slavik-gipsy-cz-pgr-/domaci.aspx?c=A161129_110614_domaci_fer. *IDNES.cz: s námi víte víc* [online]. Praha: MAFRA, 1999, 29. 11. 2016 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/radek-banga-vyhruzky-tomas-ortel-cesky-slavik-gipsy-cz-pgr-/domaci.aspx?c=A161129_110614_domaci_fer

Fotka prvňáků z Teplic vyvolala vlnu nenávisti, škole hrozí podřezáním krků. *IDNES.cz: s námi víte víc*[online]. Praha: MAFRA, 1999, 6. 11. 2017 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: https://usti.idnes.cz/tablo-prvnaci-teplice-nenavist-hate-free-ff2-/usti-zpravy.aspx?c=A171106_100844_domaci_nub

HALTUF, Marek. Šok v koloniálu. *Britské listy* [online]. Praha: Občanské sdružení Britské listy, 1996, 6. 10. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://blisty.cz/art/88348-sok-v-kolonialu.html>

HALTUF, Marek. Tento článek je vyvrácený hoax.. *Facebook* [online]. 23. 9. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/marre.subculture/posts/1582127908514623?pnref=story>

Hate speech. *Dictionary.com: Meanings and Definitions od Words at Dictionary.com* [online]. Dictionary.com,LLC., 1995 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <http://www.dictionary.com/browse/hate-speech>

Hating - definition. *Dictionary, Encyclopedia and Thesaurus: The Free Distionary* [online]. Huntingdon Valley, PA: Farlex, 2003 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <https://www.thefreedictionary.com/hating>

Hatred Synonyms, Hatred Antonyms. *Thesaurus* [online]. Dictionary, LLC., 1995 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <http://www.thesaurus.com/browse/hatred>

HOAX: Muslim na ulici šlape na tříleté křesťanské dítě. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 4. 7. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2272-napadeni-dite-cina>

HOAX: Muslimové draží ženy přímo v ulicích Londýna. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 7. 2. 2018 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2590-muslimove-drazba-londyn>

HRADILEK, Vávra. Gratuluji Zemanovi... *Facebook* [online]. 27. 1. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/vavrahamradilek/posts/1623614144351798>

HRDINA, Matouš, Hana DAŇKOVÁ a Liudmila KOPECKÁ. Projevy agrese v online prostoru a na sociálních sítích. In: *Pomáhejte s námi: Člověk v tísní* [online]. Praha 2: Člověk v tísní [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/553/file/1459365027-hate-speech-zaverecnazprava-final-verze.pdf>

In IUSTITIA, o. p. s. Nenávist na sociálních sítích. In: *In IUSTITIA: pomoc obětem násilí z nenávisti* [online]. 25. 7. 2017 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <http://www.in-ius.cz/dwn/konias/zaver-zprava-final-verze-.pdf>

Ire. Mladík na Bangově Facebooku hrozil Židům, musí odpracovat sto hodin. *IDNES.cz: s námi víte více* [online]. Praha: MAFRA, 1999, 24. 8. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/radek-banga-soud-vyhruzky-09n-/krimi.aspx?c=A170823_223741_domaci_lre

Jsme v tom společně: HateFree Culture. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 2015 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/aktuality/1210-jsme-v-tom-spolecne>

jw. Lidl čelí kritice rasistů kvůli černochovi v letáku. Ustupovat nehodlá. *IDNES.cz: s námi víte víc* [online]. Praha: MAFRA, 1999, 4. 1. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/lidl-reklamni-letak-cernoch-rasiste-facebook-f3g-/domaci.aspx?c=A170104_102151_domaci_jw

KUCHAŘOVÁ, Taťána. Prezident má být dobrým příkladem... *Facebook* [online]. 26. 1. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/tatianagregor.official/videos/916985028466278/>

Manipulace: Neziskovky vyučují v brněnské škole islám. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 16. 3. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2030-edison-brno>

Manipulace: Neziskovky vyučují v brněnské škole islám. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 16. 3. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2030-edison-brno>

Manipulace: Tým muslimek okrádá bílého muže. Takto oplácí naši pomoc. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 9. 6. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/hoaxy/2212-zlatnik-egypt>

Nebezpečné výzvy v online prostředí. In: *Projekt E-bezpečí* [online]. Olomouc: Centrum PRVoK PdF UP, 2008 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/doc_download/99

Netolismus: průvodce online závislostmi. *Netolismus* [online]. Olomouc: Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, 2015 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.netolismus.cz/>

Neziskovky v tichosti vyučují v českých školách děti multikulturalismu a islámu. *Facebook* [online]. 5. 3. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/MilosZemanPrezidentCR/>

PRICE, Megan; DALGLEISH, John. *Cyberbullying: Experiences, Impacts and Coping Strategies as Described by Australian Young People*: Youth Studies Australia, 2010. s. 51. 2003 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <https://search.informit.com.au/documentSummary;dn=213627997089283;res=IELHSS>

SULER, J. The Psychology of Cyberspace. – The online disinhibition effect. 1998. On-line: <http://users.rider.edu/~suler/psyber/psyber.html> [citováno. 22. 11. 2017]

VANÍČEK, David. Drahoš přitvrdil: „Zeman je politik mafiánských struktur. Není schopen vést stát“: Diskuze k článku. *Blesk.cz: Zprávy z celého světa aktuálně přímo k vám* [online]. CZECH NEWS CENTER, 2001, 24. 1. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/diskuse/767465/1>

Vznikla iniciativa HateFree Culture, chce zvýšit povědomí o násilí z nenávisti. *Víkend: Deník Referendum* [online]. Brno: Vydavatelství Referendum s.r.o, 2009, 2014 [cit.

2018-01-01]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/19234-vznikla-iniciativa-hatefree-culture-chce-zvysit-povedomi-o-nasili-z-nenavisti>

What is Dangerous Speech? *Dangerous Speech Project* [online]. Dangerous Speech Project, 2010 [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: <https://dangerousspeech.org/the-dangerous-speech-project-preventing-mass-violence/>

WIRNITZER, Jan. "Okamžitě utopit." Miminko s kurdským otcem přivítaly v Česku nenávistné komentáře, řeší je policie. *Aktuálně: Aktuálně.cz* [online]. Economia, 1999, 10. 1. 2018 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/okamzite-utopit-miminko-s-kurdskym-otcem-privitaly-v-cesku-n/r~e828ab52f53f11e7aabeac1f6b220ee8/>

ZÁRODŇANSKÝ, Rastislav. Matěj Stropnický přiznal vztah s hercem Danielem Krejčíkem. *IDNES.cz: s námi víte víc* [online]. Praha: MAFRA, 1999, 19. 10. 2017 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: https://revue.idnes.cz/matej-stropnicky-gay-vztah-herc-daniel-krejcik-f58-/lidicky.aspx?c=A171019_103130_lidicky_zar

ZAVORAL, Petr. Analýza: Valí se na nás hordy verbeže, negrů a primitivů. *HATE FREE CULTURE* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2014, 29. 7. 2015 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/blo/analyzy/1049-analyza-verbez>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Pohlaví respondentů.....	61
Graf 2. Věk respondentů.....	62
Graf 3. Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	63
Graf 4. Pojem „hating“.....	65
Graf 5. Nenávistné komentáře – etnické skupiny.....	67
Graf 6. Nenávistné komentáře – náboženské skupiny.....	68
Graf 7. Nenávistné komentáře – homosexuální orientace.....	70
Graf 8. Nenávistné komentáře – veřejně známé osobnosti	71
Graf 9. Nenávistné komentáře – fyzický vzhled.....	73
Graf 10. Motivace.....	74
Graf 11. Míra ovlivnění respondentů	76
Graf 12. Oběť nenávistných komentářů.....	77
Graf 13. Oběť nenávistných komentářů – důvod.....	78

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Pohlaví respondentů.....	61
Tabulka 2. Věk respondentů.....	62
Tabulka 3. Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	63
Tabulka 4. Pojem „hating“.....	64
Tabulka 5. Nenávistné komentáře – etnické skupiny.....	66
Tabulka 6. Nenávistné komentáře – náboženské skupiny.....	68
Tabulka 7. Nenávistné komentáře – homosexuální orientace	69
Tabulka 8. Nenávistné komentáře – veřejně známé osobnosti	71
Tabulka 9. Nenávistné komentáře – fyzický vzhled	72
Tabulka 10. Motivace.....	74
Tabulka 11. Míra ovlivnění respondentů.....	76
Tabulka 12. Oběť nenávistných komentářů.....	77
Tabulka 13. Oběť nenávistných komentářů – důvod	78

DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

jsem studentkou 5. ročníku Pedagogické fakulty na Univerzitě Palackého v Olomouci a chtěla bych Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který je součástí mé diplomové práce. Práce se zabývá projevy agrese v online prostředí, a to především tzv. hatingem neboli nenávisťnými komentáři na sociálních sítích, v diskuzích atd. Dotazník je anonymní. Získaná budou použita pouze na účely diplomové práce. Děkuji Vám za spolupráci.

1. Pohlaví: a) žena b) muž

2. Věk: ... let

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) základní
- b) vyučen/střední bez maturity
- c) středoškolské s maturitou
- d) vysokoškolské

4. Co si představíte pod pojmem hating?

.....
.....
.....
.....
.....

5. Jak často píšete nenávisťné komentáře zaměřené proti příslušníkům etnických skupin (tzn. Romové, černoši, Arabové, Vietnamci atd.)?

nikdy – jednou ročně - několikrát ročně – jednou měsíčně – několikrát měsíčně – jednou týdně několikrát týdně – denně

6. Jak často píšete nenávisťné komentáře zaměřené proti příslušníkům náboženských skupin (tzn. muslimové, židé, křesťané atd.)?

nikdy – jednou ročně - několikrát ročně – jednou měsíčně – několikrát měsíčně – jednou týdně několikrát týdně – denně

7. Jak často píšete nenávisťné komentáře zaměřené proti příslušníkům homosexuální orientace?

nikdy – jednou ročně - několikrát ročně – jednou měsíčně – několikrát měsíčně – jednou týdně několikrát týdně – denně

8. Jak často píšete nenávistné komentáře zaměřené proti veřejně známým osobnostem (tzn. politici, herci, zpěváci, spisovatelé atd.)?

nikdy – jednou ročně - několikrát ročně – jednou měsíčně – několikrát měsíčně – jednou týdně několikrát týdně – denně

9. Jak často píšete nenávistní komentáře útočící na fyzický vzhled obětí (tzn. nadváha, tetování, oblečení atd.)?

nikdy – jednou ročně - několikrát ročně – jednou měsíčně – několikrát měsíčně – jednou týdně několikrát týdně – denně

10. Pokud jste někdy napsali nenávistný komentář, co Vás k tomu motivovalo? (Pokud jste nikdy žádný nenávistný komentář nenapsali, pokračujte prosím k otázce č. 8)

.....
.....
.....
.....
.....

11. Ovlivňuje četba nenávistných komentářů Váš postoj k dané skupině (etnické, náboženské, homosexuálně orientované atd.)?

- a) vždy ano
- b) většinou ano
- c) někdy ano někdy ne
- d) většinou ne
- e) nikdy

12. Byli jste někdy Vy sami obětí nenávistných komentářů?

- a) ANO (pokračujte na otázku č. 10)
- b) NE

13. Pokud ANO, stručně napište, čeho se nenávistné komentáře týkaly.

.....
.....
.....
.....

Děkuji za Váš čas. ☺

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Klára Mikulcová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Projevy agrese v online prostředí
Název v angličtině:	Aggression in the online surroundings
Anotace práce:	<p>Diplomová práce se zabývá projevy agrese v online prostředí. Zaměřuje se především na tzv. „hating“. Část teoretická popisuje pojmy agrese a agresivita, funkci agrese, její směry, druhy a příčiny. Zvláštní kapitola je věnována agresi v online prostředí, kde jsou popisovány tyto projevy – kyberšikana, kybergrooming, sexting, netolismus, internetové výzvy a „hating“. Na základě analýzy příspěvků v diskuzích na webových stránkách (Novinky.cz, iDNES.cz, apod.) a sociální síti Facebook jsou vymezeny základní druhy nenávistných komentářů</p> <p>V praktické části je proveden výzkum zaměřený na vlastní zkušenosti respondentů s nenávistnými komentáři.</p>
Klíčová slova:	agrese, agresivita, „hating“, internet, ICT, kyberšikana, kybergrooming, sexting, netolismus, internetové výzvy, analýza, diskuze, Facebook, sociální síť, projevy, nenávist, HateFree Culture, Hate Speech, Dangerous Speech, hoax, komentáře, urážky, výhrůžky, islám, muslim, Rom, judaismus, homosexualita, etnikum, náboženství
Anotace v angličtině:	<p>The diploma thesis deals with the aggression in the online surroundings. It focuses primarily on "hating". The theoretical part describes the concepts of aggression and aggression, the function of aggression, its directions, species and causes. A special chapter is devoted to aggression in online surroundings that describes cyberbullying, cybergrooming, sexting, netolism, internet challenges and hating. Based on the analysis of the contributions in the discussions on the web pages (Novinky.cz, iDNES.cz, etc.) and the social network Facebook, describes the basic types of "hating"</p> <p>In the practical part is research focused on the hating</p>

	experience of respondents.
Klíčová slova v angličtině:	aggression, hating, internet, ICT, cyberbullying, cybergrooming, sexting, netolism, internet challenges, analysis, discussion, Facebook, social networking, HateFree Culture, Hate Speech, Dangerous Speech, threats, Islam, Muslim, Rom, Judaism, Homosexuality, Ethnicity, Religion
Přílohy vázané v práci:	Grafy Tabulky
Rozsah práce:	98 s. (146 978 znaků)
Jazyk práce:	CZ